

## Beleidsprogramma Volt Overijssel

Provinciale Statenverkiezingen 2023

|                                                                                |           |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1. Ruimtelijke Ordening</b>                                                 | <b>2</b>  |
| 1.1 Grotere en grensoverschrijdende natuurgebieden                             | 2         |
| 1.2 Klimaatadaptatie                                                           | 4         |
| 1.3 Ruimtelijke impact van de energietransitie                                 | 7         |
| 1.4 Toekomstbestendig waterbeheer                                              | 9         |
| 1.5 Veel opgaven, weinig ruimte                                                | 11        |
| 1.6 Wonen                                                                      | 13        |
| <b>2. Natuur en Milieu</b>                                                     | <b>15</b> |
| 2.1 Duurzaam landbouwsysteem                                                   | 15        |
| 2.2 Stikstofaanpak                                                             | 16        |
| <b>3. Verkeer en Vervoer</b>                                                   | <b>18</b> |
| 3.1 Bereikbaarheid                                                             | 18        |
| 3.2 Fietsinfrastructuur F35-F1                                                 | 20        |
| 3.3 Goederenvervoer per spoor                                                  | 21        |
| 3.4 Verkeersveiligheid N35/N36/N48                                             | 24        |
| <b>4. Stimulering Regionale Economie</b>                                       | <b>25</b> |
| 4.1 Groene innovatie - Circulaire economie                                     | 25        |
| 4.2 Regio-Overschrijdend verbinden                                             | 31        |
| 4.3 Stimulering MKB en ontwikkeling arbeidsmarkt                               | 33        |
| 4.4 Stimulering regionaal ondernemerschap                                      | 39        |
| 4.5 Vitaal platteland, recreatie en toerisme                                   | 44        |
| <b>5. Welzijn en Cultuur</b>                                                   | <b>48</b> |
| 5.1 Cultuur en participatie                                                    | 48        |
| 5.2 Financiële ondersteuning sport                                             | 51        |
| 5.3 Meer ruimte en tijd voor sport                                             | 53        |
| 5.4 Overijssel moet een goede werkgever zijn                                   | 55        |
| 5.5 Provinciaal Data Center Overijssel                                         | 59        |
| 5.6 Samen voor Elkaar en Geldfit                                               | 61        |
| 5.7 Sporten met een beperking                                                  | 64        |
| 5.8 Verbeterd welzijn LHBTIQA+'ers                                             | 66        |
| <b>6. Bestuur en Toezicht</b>                                                  | <b>68</b> |
| 6.1 De digitale omgeving van Overijssel                                        | 68        |
| 6.2 Het belang van Europa in Overijssel                                        | 70        |
| 6.3 Klimaatadaptatie en -mitigatie toevoegen aan het interbestuurlijk toezicht | 72        |
| 6.4 Participatie als integraal onderdeel van het (beleids)proces               | 74        |
| 6.5 Versterken regionale journalistiek                                         | 77        |

# 1. Ruimtelijke Ordening

## 1.1 Grotere en grensoverschrijdende natuurgebieden

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Grotere en grensoverschrijdende natuurgebieden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Standpunt</b>      | Gebruik de EHS om de natuur te verbinden tot een netwerk.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>5+1 Challenges</b> | Global balance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Totstandkoming</b> | Beleidsgroep Ruimtelijke Ordening Volt Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Waarom</b>         | <p>In 1990 werd de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geïntroduceerd. Met de EHS wilde de overheid in Nederland een samenhangend netwerk van natuurgebieden creëren. In 2013 is de EHS overgegaan in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), waarmee de overheid ook wil aansluiten op het Pan-Europese Ecologische Netwerk (PEEN).</p> <p>Bij de overgang van het EHS naar het NNN is een herijking gemaakt van de gebieden. Hierdoor zijn er gebieden niet opgenomen in de NNN en zijn er (gedeeltes van) Natura 2000 gebieden buiten het NNN komen te liggen. Deze gebieden zijn minder beschermd dan de Natura2000 gebieden die wél in het NNN zijn opgenomen. Er is dus niet alleen minder ruimte gekomen voor natuur, maar deze natuurgebieden worden ook minder goed beschermd.</p> <p>Het aaneenschakelen van natuurgebieden heeft veel voordelen. Door de gebieden die voor de natuur bestemd zijn te vergroten, vergroten we ook de weerbaarheid van die gebieden. Voor het natuurlijk evenwicht is het belangrijk dat verschillende diersoorten zich vrij kunnen bewegen tussen verschillende landschappen, zoals tussen een bos-, weide- en watergebied.</p> <p>In grote natuurgebieden kunnen grotere populaties van dieren en planten leven, waardoor ze minder kwetsbaar zijn voor verstoringen en klimaatverandering, zoals overstromingen, droogte en opwarming. Ook hebben grotere natuurgebieden minder last van vervuiling. De geluidsbelasting van grotere gebieden is bijvoorbeeld lager dan bij kleinere natuurgebieden, wat goed is voor, onder andere, de broedgebieden van dieren. Daarnaast heeft de aanwezigheid van natuurgebieden een aanzuigende werking op woningzoekenden, waardoor natuurontwikkeling ook voor krimpregio's aantrekkelijke kansen biedt.</p> |
| <b>Wat</b>            | In de Europese green deal 2030 is vastgesteld dat 30% van het Europese landoppervlakte natuurgebied dient te zijn. Volt wil dat het NNN zo snel mogelijk wordt uitgebreid om hieraan te voldoen. Hierbij wordt er onderscheid gemaakt tussen beschermd en strikt beschermd natuurgebied. Landelijk zegt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|            | <p>namelijk alle onderdeel van Natura2000 en PEEN maar dat is niet mogelijk.</p> <p>Om de verbinding te realiseren dient er te worden gekeken naar mogelijke activiteiten die in de bufferzones kunnen worden uitgevoerd. Voorbeelden zijn natuurinclusieve bos- en landbouw. Daarnaast kunnen er recreatiegebieden worden aangelegd.</p> <p>Samen met natuurorganisaties, boeren en particulieren gaat Overijssel plannen maken om de versnippering op te lossen (Erg vaag nog)</p> <p>Natuurgebieden samen beheren en vergroten samen met de buurprovincies en de Duitse deelstaten Westfalen en Niedersachsen.</p> |
| <b>Hoe</b> | <p>Grote delen van de voormalige EHS worden weer aan de NNN toegevoegd. Doordat deze gebieden niet meer onder de NNN vallen, is de regelgeving voor deze gebieden vaak (veel) minder streng. Wij willen deze gebieden weer onderdeel maken van de NNN;</p> <p>Onderzoek wordt uitgevoerd door de provincie naar manieren waarop wij onze infrastructuur kunnen aanpassen om natuurgebieden te verbinden. Er zal niet alleen aandacht zijn voor ecoducten en tunnels, ook het omleggen of afzetten van verkeerswegen en het aanleggen van fietspaden of -snelwegen behoren tot de meest interessante opties;</p>       |

## 1.2 Klimaatadaptatie

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Klimaatadaptatie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Standpunt</b>      | Volt wil Overijssel bestendiger maken voor het veranderende klimaat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>5+1 Challenges</b> | Global Balance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Totstandkoming</b> | Beleidsgroep Ruimtelijke Ordening Volt Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Waarom</b>         | <p>Het klimaat verandert en dat proces gaat de komende jaren door. Het wordt warmer en droger in de zomer en natter in de andere seizoenen. Klimaatverandering heeft al effect op de gezondheid van mensen. Voorbeelden zijn toename van hittestress, verslechtering van de lucht- en waterkwaliteit en een toename van infectieziekten en allergieën. De zeespiegel en rivierstanden zullen komende jaren stijgen. Klimaatverandering raakt onze samenleving dus in de volle breedte.</p> <p>Klimaatverandering zorgt ervoor dat het warmer wordt en dat hittegolven vaker voorkomen, langer duren en heter zijn. Dat betekent ook dat het in de stad en dorpen warmer wordt dan op het platteland, doordat bebouwing meer warmte vasthoudt.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Wat</b>            | <p>We moeten onze dorpen, steden en het buitengebied zó inrichten dat we kunnen omgaan met grilliger klimaat. Dit noemen we klimaatadaptatie. Volt vindt dat de Provincie een aanjager moet zijn wanneer het gaat om adaptatie.</p> <p>Vergroening van steden en dorpen kan het hitte-eiland effect (deels) tegengaan. Vergroening en verblauwing betekent meer streekeigen bomen, planten en water in steden, dorpen. Planten en bomen kunnen de hoge temperaturen tijdens hittegolven in de stad verlagen, zorgen voor schaduw, hebben een positief effect op de luchtvochtigheid. Hierdoor is het prettiger leven in stad en dorp ondervinden mensen minder last van hitte.</p> <p>Sociale aspecten spelen een grote rol bij klimaatadaptatie. Het gaat om keuzes die wij als consumenten kunnen maken en de aanpassing van ons koopgedrag, maar ook om verschillen tussen mogelijkheden voor mensen om zich aan te passen aan klimaatverandering, of klimaatverandering te beperken. Volt wil daarom de inwoners met een kleinere portemonnee verleiden om duurzamere keuzes te maken.</p> |
| <b>Hoe</b>            | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Volt wil in alle dorpen en steden van Overijssel het 3-30-300 uitgangspunt toepassen om hittestress in de bebouwde kom tegen te gaan. Dit betekent vanuit iedere woning zicht op tenminste 3 bomen, dat 30% van de oppervlakte in elke wijk voorzien moet zijn van een bladerdak en dat iedereen binnen 300 meter vanaf zijn woning een park of groene ruimte moet kunnen bereiken van tenminste 1 hectare</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <ol style="list-style-type: none"> <li>2. Volt wil samen met gemeenten de vergroening en verduurzaming van bedrijventerreinen versnellen. Op de Overijsselse bedrijventerreinen zitten de grote gasgebruikers, die door de sterk gestegen prijzen van fossiele energie open staan voor duurzame alternatieven. Een kans voor open doel, de provincie kan hen samen met gemeenten op passende wijze faciliteren. Volt gelooft dat ondernemen en een groene omgeving prima samen gaan. Groen kan worden ingepast in ruimtes die nu geen functie hebben, zoals langs gevels en hekken. Met kleine maatregelen kan al een verrassend groot effect bereikt worden.</li> <li>3. Volt wil de aanleg van regenwatervijvers of andere slimme manieren om regenwater op te vangen de standaard maken bij gebiedsontwikkelingen. Het aanleggen of uitbreiden van water in wijken heeft overdag een verkoelend effect op de omgeving. Huiseigenaren moeten met subsidies verleid worden om hun hemelwaterafvoer van het riool los te koppelen</li> <li>4. Volt wil een transitie-offensief van de provincie. De 100 meest vervuilende bedrijven uit Overijssel willen we verplichten een klimaatplan in te dienen voor maximale verduurzaming, de provincie faciliteert en co-financiert de verduurzaming waar mogelijk.</li> <li>5. Volt wil projecten stimuleren en organiseren waarbij burgers worden geïnformeerd over water en klimaatadaptatie.</li> <li>6. Volt wil samen met gemeenten in alle verzorgingshuizen en schoolgebouwen in Overijssel een (modern) airconditioningssysteem realiseren. Door hitte in de zomer overlijden de afgelopen decennia al meer mensen. Volgens studies kan hittesterteft onder kwetsbare groepen met 3 tot 7%(!) worden verlaagd door verkoelende en lucht verbeterende maatregelen in en buiten gebouwen.</li> </ol> |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Abel, D. W., et al. (2018). "Air-quality-related health impacts from climate change and from adaptation of cooling demand for buildings An interdisciplinary modeling study." PLoS (Plos One) Medicine 15(7).</li> <li>2. Jandaghian, Z. and H. Akbari (2018). "The effects of increasing surface reflectivity on heat-related mortality." Urban Climate 25: 135-151.</li> <li>3. Macintyre, H. L. and C. Heaviside (2019). "Potential benefits of cool roofs in reducing heat-related mortality during heatwaves in a European city." Environment International 127: 430-441.</li> <li>4. Pörtner, H. O., Roberts, D. C., Adams, H., Adler, C., Aldunce, P., Ali, E., ... &amp; Birkmann, J. (2022). Climate change 2022:</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Impacts, adaptation and vulnerability. IPCC Sixth Assessment Report.</p> <p>5. <a href="#">GGD-richtlijn medische milieukunde : Luchtkwaliteit en gezondheid   RIVM</a></p> <p>6. <a href="#">Gezondheidswinst door schonere lucht   Advies   Gezondheidsraad</a></p> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 1.3 Ruimtelijke impact van de energietransitie

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Ruimtelijke impact van de energietransitie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Standpunt</b>      | Volt heeft de ambitie dat Overijssel in 2040 volledig klimaatneutraal is.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>5+1 Challenges</b> | Smart state<br>Citizen empowerment<br>Economic renaissance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Totstandkoming</b> | Beleidsgroep Ruimtelijke Ordening Volt Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Waarom</b>         | <p>Alle fossiele energie die we op dit moment verbruiken duurzaam op te wekken legt een enorm beslag op land en zee. De huidige plannen van de 2 RES gebieden zitten goed in elkaar maar hebben het doel om pas in 2050 klimaatneutraal te zijn. De huidige plannen zijn gericht op grootschalig opwekken van energie op het land. Dit laatste is een goede keuze voor de transitie waar we nu in zitten. Echter zien we dat burgers nu al kritisch zijn op het plaatsen van enorme windmolens en zonneparken in hun gemeente. Er moet worden nagedacht hoe er een gezonde verdeling kan komen van het landgebruik op de lange duur. Zo kunnen windmolens op de lange duur naar de zee worden verplaatst.</p> <p>De provincie moet regie houden op verdeling van energie, zeker nu deze schaarser wordt. Energie en ook restwarmte die door commerciële partijen wordt verkocht moet worden gereguleerd om slimme distributie te waarborgen en partijen niet tegen elkaar uitgespeeld worden.</p>                                               |
| <b>Wat</b>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Volt wil dat Overijssel klimaatneutraal is in 2040.</li> <li>• Versnellen van de energietransitie door primair in te zetten op drastische besparing (want wat je niet gebruikt, hoeft je ook niet te produceren)</li> <li>• Volt wil inzetten op energiebronnen die weinig landbeslag hebben. We stimuleren onderzoek naar ondergrondse energieproductie en opslag. Denk hierbij aan bijvoorbeeld de 'brabantse basalt batterij'</li> <li>• Regionale energietransitie tot 2030 monitoren en deels herijken op basis van landgebruik.</li> <li>• Maximaal inzetten op participatie van burgers en bedrijven (draagvlak is een verboden woord bij community-up)</li> <li>• Hoogspanningsnet alleen uitbreiden als het niet anders kan, maximaal inzetten op smart grids incl. lokale opslag.</li> <li>• Langere termijn perspectief / alternatief voor vervuiling landschap door zonneparken en windmolens zoals geothermie centrales en kernenergiecentrales en ondergrondse energieopslag.</li> </ul> |
| <b>Hoe</b>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Community up-benadering voor de ruimtelijke impact van duurzame energie. Professionals vanuit betrokken organisaties en de mensen uit de samenleving</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>ontwikkelen samen plannen en voeren die ook samen uit. (Stimuleren en ondersteunen dorpscoöperaties)</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Realiseren van lokale opslag en gebruik van (zonne)energie en andere vormen van duurzame energie</li><li>• We willen op korte termijn de mogelijkheden voor het benutten van kernenergie vanuit Europees perspectief laten onderzoeken omdat we deze energie als een belangrijke toekomstige bron beschouwen, ter vervanging van de fossiele bronnen en aanvullend op wind-, zonne- en overige alternatieve energiebronnen</li><li>• Verkennen van de mogelijkheden voor de bouw van (grote) geothermie centrales.</li><li>• Verkennen mogelijkheden waterturbines in bijvoorbeeld de IJssel en de Vecht.</li><li>• Als provincie bedrijven en particulieren te stimuleren om zonnepanelen op daken aan te leggen wanneer het niet mogelijk is om groen op de daken aan te leggen</li><li>• Als provincie gemeenten inspireren en begeleiden van het winnen van warmte en koelte uit het riool.</li></ul> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 1.4 Toekomstbestendig waterbeheer

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Toekomstbestendig waterbeheer                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Standpunt</b>      | Volt wil door het maken van slimme keuzes de gevolgen van extreme natte én droge periodes verminderen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>5+1 Challenges</b> | Global Balance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Totstandkoming</b> | Beleidsgroep Ruimtelijke Ordening Volt Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Waarom</b>         | <p>Door klimaatverandering wordt het gemiddeld warmer. Het weer wordt extremer, het wordt zowel natter als droger en de neerslag zal steeds vaker vallen in piekbuien. Samen met de aanvoer van water vanuit het buitenland kan dit leiden tot overstromingen langs de grote rivieren en de zijrivieren zoals de IJssel. Dit betekent behalve eigen maatregelen langs de IJssel vooral ook internationale afstemming met België, Duitsland en Frankrijk.</p> <p>Behalve overstromingen verdroogt Overijssel ook, met desastreuze gevolgen voor natuur en economie. Verhogen van de grondwaterstand is noodzakelijk. Dat betekent voor Volt 'Teelt volgt waterpeil' i.p.v. het omgekeerde, zoals nu het geval is. In de hogere delen van Overijssel, zoals Twente betekent dit het accent op vasthouden van water.</p>                                                  |
| <b>Wat</b>            | <p>We willen allemaal droge voeten, droge kelders en een goede water aan- en afvoer voor optimaal watergebruik. Als Provincie hebben we samen met Waterschappen en Gemeenten de verantwoordelijkheid om het oppervlaktewater en grondwater op een duurzame manier te beheren. Er moeten dus keuzes gemaakt worden om de leefbaarheid van de regio te behouden. Voor Volt dient de klimaatopgave en klimaatadaptatie centraal te staan bij de keuzes die de provincies samen met waterschappen en gemeenten maakt.</p> <p>Steden en dorpen moeten slim worden ingericht om bestendig te zijn tegen extreme regenval en periodes van droogte. Dit vraagt om actie: niet alleen in de openbare ruimte, maar ook op privé terrein. Dat kan op relatief eenvoudige manieren, zoals het afkoppelen van regenwater van het riool? en het aanleggen van regenwatervijvers.</p> |
| <b>Hoe</b>            | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Volt is voorstander van een Europees beheersplan per stroomgebied. Landen, provincies, regio's binnen een stroomgebied moeten vanuit eigen en gezamenlijk belang met elkaar samenwerken en afspraken maken. Voor het IJsselpeil betekent dit ook dat de provincie zich gaat inzetten met waterbeheer op Europees niveau.</li> <li>2. Het waterbeheer in het stroomgebied van Vecht, Sallandse Weteringen en Meppelerdiep verandert de komende decennia sterk als het aan Volt ligt?. Van zo snel mogelijk afvoeren van water zal de focus voor Volt</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                               |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <p>moeten verschuiven naar vasthouden en bergen. Om wateroverlast en overstromingen stroomafwaarts te voorkomen, maar ook om juist in droge perioden voldoende beschikbaarheid te garanderen. Zeker op de hoge zandgronden ten oosten van de IJssel, waaronder (delen van) Twente.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>3. Afkoppelen regenwater: Door het regenwater af te koppelen, verdwijnt het niet meer in het riool, maar loopt het de tuin in en infiltreert het in de bodem. Dat is nodig om de gevolgen van de klimaatverandering ook bij mensen thuis en in de straat op te kunnen vangen. Door de steeds intensievere buien kan het riool de grote pieken niet altijd verwerken. Hierdoor kunnen straten onder water komen te staan en rioolwater ongezuiverd in sloten en vijvers terechtkomen. Afkoppelen van regenwater van bedrijven en particulieren ontlast het rioolstelsel. Door dit water op te vangen in een regenton of te laten infiltreren in de grond, is er water op voorraad in tijden van droogte.</li> <li>4. Investeren in de innovatie van duurzame energiesystemen op het snijvlak van water en energie. De energiefabriek Hengelo laat bijvoorbeeld zien dat duurzame energie opgewekt kan worden door de verwerking van zuiveringsslib. En momenteel hebben enkele lokale energie-initiatieven in Overijssel plannen voor waterkrachtprojecten. Het gaat om Groen Gebogen (Dalfsen), Duurzaam Noord Deurningen en het project Beekstroom (Hof van Twente). Volt wil de ontwikkeling van smart energyhubs in Overijssel stimuleren</li> </ol> |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pörtner, H. O., Roberts, D. C., Adams, H., Adler, C., Aldunce, P., Ali, E., ... &amp; Birkmann, J. (2022). Climate change 2022: Impacts, adaptation and vulnerability. IPCC Sixth Assessment Report.</li> <li>2. <a href="https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/maatregelen-om-overstromingen-te-voorkomen/ruimte-voor-de-rivieren">https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/maatregelen-om-overstromingen-te-voorkomen/ruimte-voor-de-rivieren</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

## 1.5 Veel opgaven, weinig ruimte

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Veel opgaven, weinig ruimte                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Standpunt</b>      | Gebieden en regio's integraal ontwikkelen en prioriteiten geven aan natuurherstel, natuurinclusief nieuwbouw, kringlooplandbouw. circulaire economische activiteiten en vergroening van bestaande bebouwing.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>5+1 Challenges</b> | Social equality<br>Smart state                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Totstandkoming</b> | Beleidsgroep Ruimtelijke Ordening Volt Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Waarom</b>         | <p>De druk op de ruimte en leefomgeving neemt ook in Overijssel toe. Er is steeds minder ruimte beschikbaar, terwijl er steeds meer opgaven zijn.</p> <p>Volt wil daarom de schaarse ruimte zo goed mogelijk inrichten. Om Overijssel in de toekomst leefbaar houden, moeten we daar nu wat aan doen. De komende jaren moeten er veel nieuwe woningen komen maar is er ook ruimte nodig voor natuur, circulaire bedrijvigheid, landbouw en duurzame energievoorzieningen. Ook moeten we meer rekening houden met het veranderende klimaat en lopen nu al over de grenzen van wat de natuur aankan door de hoge stikstof uitstoot. De opgaven zijn dus groot en urgent. De ruimte is schaars en veel problemen zijn te lang voor ons uitgeschoven.</p> <p>Tegelijk willen we goed bereikbaar zijn en onze provincie aantrekkelijk houden voor inwoners en bedrijven. Dit vraagt altijd om een brede afweging tussen verschillende – soms botsende – opgaven en belangen in een gebied. Steeds vaker zal de politiek pijnlijke keuzes moeten maken en knopen moet doorhakken, want niet alles kan. In dit stuk geeft Volt een prioritering aan de opgaven die voor ons het meest urgent zijn.</p> |
| <b>Wat</b>            | Gebieden en regio's integraal ontwikkelen en prioriteiten geven aan natuurherstel, natuurinclusief nieuwbouw, circulaire economische activiteiten en vergroening van bestaande bebouwing.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Hoe</b>            | <p>Volt kiest daarom voor de toekomstbestendig ruimtegebruik. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden om de schaarse ruimte te (her)verdelen. Hierbij is de vraag waar wat kan en waar niet. Hierbij moet gelet worden op de toekomstbestendigheid. Er zal voorrang gegeven moeten worden aan ontwikkelingen die natuurgebieden beschermen, voor binnenstedelijke woningbouw waar uitbreiding van de kern alleen samengaat met natuurherstel/natuurbehoud, voor natuurinclusieve landbouw waar een goede boterham mee te verdienen is, voor kleinschalige en duurzame werklocaties en voor energiebronnen die weinig landbeslag hebben.</p> <p>Zo kan op sommige locaties door het bouwen van woningen in het buitengebied tegelijk aan natuurherstel worden gewerkt. De biodiversiteit kan namelijk toenemen door woningbouw.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Om de ruimte eerlijk te verdelen zal er een regionale samenwerking moeten zijn binnen de provincie waarbij burgerparticipatie een grote rol speelt, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Keuzes maken over hoe we omgaan met de schaarse ruimte vraagt om meer regionale samenwerking, zodat alle belangen integraal tegen elkaar worden afgewogen. Volt wil daarom een regionale werkgroep, waarmee goede ervaringen zijn opgedaan in de Regionale Energiestrategie van West Overijssel. Doel van de werkgroep is het democratische proces binnen de ruimtelijke ordening in samenwerking met de drie verschillende bestuurslagen (provincie, gemeenten en waterschappen) te versterken en directe verbinding leggen met de bewoners. Een belangrijke positie ziet Volt weggelegd voor een burgerforum, die de voorstellen van de werkgroep kan voorzien van een advies.</li> <li>• Door regio's te helpen en te stimuleren meer samen te werken in een Regionale Strategie Ruimtelijke Ordening waarmee de provincie beter kan sturen op de samenhang van ontwikkelingen. Dit doet de Provincie samen met gemeenten en waterschappen. Daarvoor zijn goede afspraken nodig maken wie waar over gaat en is de provincie verantwoordelijk voor de voortgang. Dit kan dus betekenen dat er soms meer regie van de provincie nodig is.</li> </ul> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 1.6 Wonen

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Wonen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Standpunt</b>      | Volt wil een evenwichtige woningmarkt in Overijssel. Dit bereiken we door extra woningen te bouwen. Hierbij moet rekening worden gehouden met het klimaat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>5+1 Challenges</b> | Social Equality                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Totstandkoming</b> | Beleidsgroep Ruimtelijke Ordening Volt Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Waarom</b>         | <p>Volt vindt dat iedere inwoner van Overijssel recht heeft op een passende en betaalbare woning in de omgeving waar je bent opgegroeid, waar je naar school gaat, waar je werkt of waar je een sociaal netwerk hebt. De druk op de woningmarkt is echter heel hoog en wordt de komende jaren alleen maar hoger. De provincie verwacht een groei van circa 50.000 - 55.000 huishoudens in de komende tien jaar.</p> <p>Daarnaast ligt er voor provincie ook een uitdaging om te sturen op de toekomstbestendigheid van woningen, als het gaat om verduurzaming (CO2-neutraal), natuur inclusief, klimaatbestendig en circulair. Dit geldt niet alleen voor nieuwbouw, maar ook voor de bestaande woningvoorraad.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Wat</b>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Volt wil extra investeren in natuurinclusief bouwen. Volgens de ambities van het kabinet dienen er 90.000 nieuwe woningen te worden gebouwd in Overijssel tot en met 2030. De huidige provinciale ambitie gaat uit van 60.000. Inbreiding en verdere verstedelijking lijkt hiervoor niet voldoende. Daarom moet serieus worden bekeken op welke wijze gebouwd kan worden buiten de huidige kernen, waarbij wordt ingezet op versterking van natuurwaarden en karakteristieke gebieden. Dit kan worden gerealiseerd door de drie bouwstenen uit het manifest "bouwen voor natuur" als kader te nemen: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Natuur in de woning: verblijfsruimtes of neststenen in de gevels en daken voor gebouwfafhankelijke soorten zoals de huismus, gierzwaluw en diverse vleermuizen;</li> <li>○ Natuur rondom de woning: groene daken en/of groene gevels (met ecologische waarde) en ecologisch groen in de tuin;</li> <li>○ Natuur in de buurt: groene publieke ruimte in de nabijheid van iedere woning en verbindingroutes voor dieren.</li> </ul> </li> <li>• Om te komen tot een evenwichtig woningaanbod, met voldoende sociale huurwoningen, midden huurwoningen, betaalbare koopwoningen en doorstroommogelijkheden, is het van belang regionale afspraken te maken over integrale woondifferentiatie (een evenwichtig aanbod) en aanpak van leegstand. In de huidige plannen zoals de</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>regionale woon agenda's staan hier nog onvoldoende concrete afspraken in vastgelegd. Volt wil bijvoorbeeld afspraken maken over de realisatie van minimaal 40% van nieuwbouw voor sociale huur en betaalbare woningen voor aandachtsgroepen als studenten, lagere dak- en thuislozen en statushouders en diverse groepen mensen met sociale of medische urgentie die dringend een woning nodig hebben.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Daarnaast willen we prioriteit leggen bij de realisatie van kwalitatief goede seniorenwoningen, zodat doorstroming kan plaatsvinden en meer woningen beschikbaar komen voor starters en jonge gezinnen.</li> <li>• In het woonbeleid dient meer aandacht te komen voor klimaatadaptief verstedelijken, zodat de regio in de toekomst minder kwetsbaar is voor klimaatverandering en waterveiligheid. Hiervoor dient intensiever te worden samengewerkt met de Duitse grensregio samenwerking met de grensregio om leerervaringen op te doen en aan te kunnen sluiten bij elkaars kennis, voorzieningen en infrastructuur. Concreet zou dit vorm kunnen krijgen door het de werkwijze van de Woonkeuken uit te breiden met Duitse partners (makelaars, bouwbedrijven, kennisinstellingen, experts op het gebied van natuur en biodiversiteit etc.).ook bondiger</li> </ul> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 2. Natuur en Milieu

### 2.1 Duurzaam landbouwsysteem

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>                        | Duurzaam landbouwsysteem                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Standpunt</b>                    | Toewerken naar een natuurinclusieve landbouw waarbij optimaal gebruik gemaakt wordt van de natuur, omgeving en landschap en deze integreert in de bedrijfsvoering.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>5+1 Challenges</b>               | Global Balance - Sustainable farming                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Totstandkoming</b>               | Nationale beleidskaders, bronnenonderzoek, feedback belangenorganisatie, discussie beleidsteam                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Waarom</b>                       | De intensivering van het boeren landgebruik speelt een belangrijke rol in de verminderde biodiversiteit in Overijssel. Mede door de intensieve landbouw is er een achteruitgang van het aantal soorten planten en dieren (met name insecten en weidevogels). Noemenswaardig is het feit dat er niet één oorzaak aan te wijzen valt bij de verminderde biodiversiteit, hier liggen meerdere factoren aan ten grondslag. Feit blijft wel dat intensivering van boeren landgebruik, het gebruik van stikstofdioxide, fosfaat en bestrijdingsmiddelen en versnippering van het leefgebied tot één van de hoofdoorzaken geldt, het natuurinclusief boeren helpt bij het herstel van de biodiversiteit in diverse leefgebieden van planten, insecten en dieren. Natuurinclusieve landbouw is een vorm van duurzame landbouw die binnen de grenzen van natuur, milieu en de leefomgeving positieve effecten heeft op de biodiversiteit en het klimaat. Dit vergt een samenwerking tussen boerenorganisaties (zoals LTO Noord), natuur- en milieuorganisaties. |
| <b>Wat</b>                          | Volt ziet dit als een win-win situatie, waarbij functionele agrobiodiversiteit samengaat met het verminderen van de milieudruk door bijvoorbeeld minder gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken en om tegelijkertijd het aanleggen en beheer van heggen, bosjes en planten.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Hoe</b>                          | Volt wil dat de miljarden uit het stikstoffonds gebruikt worden om boeren te helpen voedselbossen aan te leggen en met koolstofopslag en strokenteelt te gaan werken. Zorg dat boeren die investeren om biologisch te worden sneller een keurmerk krijgen. Wel dient hier goed gekeken worden naar het onderscheid tussen het type landbouwbedrijf en of het grondgebonden is ja of nee.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Middelen</b>                     | De middelen hiervoor moeten komen uit het stikstoffonds van de Rijksoverheid.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="https://www.volteuropa.org/challenges">https://www.volteuropa.org/challenges</a></li> <li>2. <a href="https://voltnederland.org/blog/natuurinclusief-uit-de-stikstofcrisis">https://voltnederland.org/blog/natuurinclusief-uit-de-stikstofcrisis</a></li> <li>3. <a href="https://voltnederland.org/blog/met-deze-vier-maatregelen-krijgt-boeren-weer-een-toekomstperspectief">https://voltnederland.org/blog/met-deze-vier-maatregelen-krijgt-boeren-weer-een-toekomstperspectief</a></li> <li>4. <a href="https://transitiecoalitievoedsel.nl/toekomstzoektboer/">https://transitiecoalitievoedsel.nl/toekomstzoektboer/</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

## 2.2 Stikstofaanpak

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Stikstofaanpak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Standpunt</b>      | Het aanpakken van de stikstofproblematiek door het verduurzamen van boerenbedrijven en stimuleren van elektrisch rijden.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>5+1 Challenges</b> | Global Balance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Totstandkoming</b> | Nationale beleidskaders, bronnenonderzoek, feedback belangenorganisatie, discussie beleidsteam                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Waarom</b>         | <p>Het aantal dier- en plantensoort neemt in Europa af. Om dit tegen te gaan is er een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden opgericht, namelijk; Natura 2000. Deze natuurgebieden zijn geselecteerd om hun natuurlijke leefomgeving te beschermen. Nederland heeft de plicht om in totaal 162 Natura 2000 natuurgebieden te beschermen, waarvan er 24 gebieden in Overijssel liggen.</p> <p>Door de hoge uitstoot en neerlag van ammoniak en stikstof dioxiden worden deze 24 gebieden bedreigd. Een deel van de uitstoot komt terecht in de Natura2000 gebieden. Een overmatige neerslag van beide stoffen leidt tot verzuring, waardoor belangrijke voedingsstoffen uit de bodem verdwijnen. Dit zorgt ervoor dat er plantensoorten worden verdrongen, waardoor diersoorten geen beroep meer kunnen doen op bepaalde planten waar ze afhankelijk van zijn. Deze overmatige neerslag van ammoniak en stikstofoxiden leidt tot een afname van planten, insecten en vogels.</p>                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Wat</b>            | <p>Volt wil een lange termijn stikstofreductieplan opstellen per sector, recht evenredig aan de uitstoot, kortom iedere sector (landbouw, verkeer, industrie én burgers) draagt haar steentje bij. Het stikstofprobleem is een veelkoppig monster en behoeft daardoor een integrale oplossing waaraan iedere sector een bijdrage levert. Concreet moet de uitvoer van het plan zorgen voor een reductie van 20% in 2026 en 50% in 2030 van de stikstofuitstoot.</p> <p>In Overijssel zijn de grootste vervuilende sectoren (2019):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Landbouw (76%)</li> <li>• Verkeer en vervoer (15%)</li> </ul> <p>De landelijke overheid ziet in dat het stikstofprobleem complexe materie is en dat maatwerk mogelijk nodig is om dit probleem het hoofd te bieden. Om meer maatwerk te kunnen bieden fungeert de provincie als een belangrijke schakel. Provincie Overijssel werkt momenteel samen met gebiedspartners aan een gebiedsgerichte aanpak (GGA). Ondanks dat de GGA een goede eerste aanzet is tot een oplossing, is er nog veel onduidelijkheid. In de volgende fase wordt de GGA uitgewerkt naar gebiedsplannen per regio in Overijssel.</p> |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Hoe</b>                          | <p>In het gebiedsplan moet verwerkt worden hoe de doelen uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) gehaald kunnen worden. Dit gebiedsplan dient vóór 1 juli 2023 voorgelegd te worden aan de minister van LNV (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselvoorziening). In het gebiedsplan moet vermeld staan hoe de partijen, zoals de gemeenten, waterschappen en landbouw organisaties, een gebiedsgerichte aanpak inzet om lokale kennis en kunden bijeen te brengen om zodoende te kunnen voldoen aan de algehele doelstelling om de stikstof te reduceren met 20% in 2026 en 50% in 2030. Dit plan moet duidelijk perspectief bieden voor boeren die de transitie aangaan én dient een eerste aanzet te geven voor de ‘achterblijvers’.</p> <p>Volt staat open voor alle oplossingen, zolang deze leiden tot stikstofreductie. Mogelijke oplossingen zijn bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Verduurzamen van boeren bedrijven door ze een andere manier van het boerenbestaan te bieden</li> <li>• (Extra) subsidieregelingen laadpalen voor elektrische auto's</li> <li>• Uitkopen van boeren rond natuurgebieden</li> </ul> <p>Hierbij zijn draagvlak en maatwerk belangrijke factoren. Samen met de boerenbedrijven en dorpskernen moet gekeken worden wat in hun geval de beste oplossing is (verduurzamen of uitkopen). Focus op de stimulans om te verduurzamen is hier cruciaal.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Middelen</b>                     | <p>Het gebiedsplan zal capaciteit van gemeenten, waterschappen, natuurbeheerders, landbouw- en andere belangenorganisaties vragen.</p> <p>Het verduurzamen/uitkopen van boeren én het stimuleren van elektrisch rijden zal geld kosten. Dit geld moet komen vanuit de middelen die het kabinet beschikbaar heeft gemaakt voor de stikstofaanpak.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="https://voltnederland.org/blog/met-deze-vier-maatregelen-krijgt-boeren-weer-een-toekomstperspectief">https://voltnederland.org/blog/met-deze-vier-maatregelen-krijgt-boeren-weer-een-toekomstperspectief</a></li> <li>2. <a href="https://www.overijssel.nl/onderwerpen/stikstof/">https://www.overijssel.nl/onderwerpen/stikstof/</a></li> <li>3. <a href="https://www.overijssel.nl/onderwerpen/stikstof/dossier-stikstof-extern-salderen/">https://www.overijssel.nl/onderwerpen/stikstof/dossier-stikstof-extern-salderen/</a></li> <li>4. <a href="https://www.overijssel.nl/onderwerpen/stikstof/stikstof-gebiedsgerichte-aanpak/">https://www.overijssel.nl/onderwerpen/stikstof/stikstof-gebiedsgerichte-aanpak/</a></li> <li>5. <a href="https://ggahub-stikstof-overijssel.hub.arcgis.com/">https://ggahub-stikstof-overijssel.hub.arcgis.com/</a></li> <li>6. <a href="https://www.bij12.nl/onderwerpen/stikstof-en-natura2000/natuur-monitoring-en-gebiedsgerichte-aanpak/gebiedsgerichte-aanpak-stikstof/">https://www.bij12.nl/onderwerpen/stikstof-en-natura2000/natuur-monitoring-en-gebiedsgerichte-aanpak/gebiedsgerichte-aanpak-stikstof/</a></li> <li>7. <a href="https://www.wur.nl/nl/dossiers/dossier/stikstof-1.htm">https://www.wur.nl/nl/dossiers/dossier/stikstof-1.htm</a></li> <li>8. <a href="https://nederlandelektrisch.nl/subsidies-financiering/subsidies-en-regelingen">https://nederlandelektrisch.nl/subsidies-financiering/subsidies-en-regelingen</a></li> <li>9. <a href="https://openbaarladen.nl/">https://openbaarladen.nl/</a></li> <li>10. <a href="https://transitiecoalitievoedsel.nl/toekomstzoektboer/">https://transitiecoalitievoedsel.nl/toekomstzoektboer/</a></li> </ol> |

## 3. Verkeer en Vervoer

### 3.1 Bereikbaarheid

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Bereikbaarheid                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Standpunt</b>      | Volt wil dat in de railinfrastructuur van Noord-Oost Nederland wordt verbeterd.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>5+1 Challenges</b> | Economic Renaissance<br>Social Equality                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Totstandkoming</b> | Beleidsgroep Verkeer en Vervoer Volt Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Waarom</b>         | <p>Noord Oost Nederland is per Openbaar Vervoer slecht bereikbaar. De verbinding van Groningen naar Twente is via een oostelijke route niet mogelijk. Dit blijkt ook uit het onderzoek "GEZAMENLIJKE ANALYSE DELTAPLAN VOOR NOORDELIJK NEDERLAND". In de kern komt het er op neer dat de beperkte bereikbaarheid van Noord Oost Nederland de economische en sociografische ontwikkeling van dit gebied belemmert en frustreert.</p> <p>De Nedersaksenlijn: een verbetering van de relatie Twente-Drenthe-Groningen door de aanleg van nieuw spoor tussen Emmen, Stadskanaal en Veendam. Deze verbinding moet zorgen voor een dekkend regionaal netwerk in Noord Oost Nederland.</p> <p>De sociaaleconomische dynamiek in Noordelijk Nederland wordt volgens het Deltaplan voortgestuwd door de schaa sprong in de OV-bereikbaarheid van de stedelijke centra in Noordelijk Nederland. Dit vormt de katalysator voor meer synergie en agglomeratievoordelen in Noordelijk Nederland, met meer gevarieerde werkgelegenheid en extra woningbouw tot gevolg. Dit zou leiden tot economische voordelen op het gebied van vestigingsplaatsfactoren, arbeids- en afzetmarkt, innovatie en een grotere welvaart.</p> <p>Dit soort agglomeratievoordelen hangen enerzijds samen met de verbeterde bereikbaarheid als gevolg van de investeringen in het spoor, anderzijds met stedelijke massa en dichtheid die wordt gecreëerd door de woningen en arbeidsplaatsen. Het bouwstenenrapport biedt niet meer detail in het aantal extra arbeidsplaatsen en mogelijke werklocaties.</p> |
| <b>Wat</b>            | <p>Wij zetten in op duurzaam vervoer waarbij de OV-hubs die er de afgelopen periode zijn gerealiseerd multifunctioneler worden en het netwerk van hubs wordt uitgebreid.</p> <p>Het openbaar vervoer vormt een pijler van verduurzaming van onze mobiliteit. In een relatief rurale provincie als Overijssel vormt dat een grote uitdaging. Door in te zetten op transferia</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <p>kan het OV aantrekkelijker worden voor de reiziger, die de laatste kilometers met eigen vervoer aflegt. We willen dat de mobiliteitsvormen goed op elkaar zijn aangesloten, regionaal, nationaal en over de landsgrenzen. Dat vraagt om inzet op de Nedersaksenlijn.</p> <p>Belangrijk wordt dat het niet alleen een stoptrein wordt. Er zal ook plaats moeten zijn voor een intercity verbinding.</p> |
| <b>Hoe</b>                          | Volt zet in op betrouwbaar en betaalbaar openbaar vervoer. Van daaruit wil zij uitbreiding van het bestaande OV-netwerk tot aantrekkelijke regionale knooppunten.                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Middelen</b>                     | De Nedersaksenlijn gaat volgens berekeningen tussen de 500 miljoen en 1,25 miljard euro. Rijks begroting.                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. GEZAMENLIJKE ANALYSE DELTAPLAN VOOR NOORDELIJK NEDERLAND - 3 maart 2022</li> <li>2. Gemeenten scharen zich achter Nedersaksenlijn – Binnenlands Bestuur – 20 april 2020</li> <li>3. Nedersaksenlijn leidt niet tot enorme bloei - RTV Oost - 9 april 2022</li> </ol>                                                                                            |

### 3.2 Fietsinfrastructuur F35-F1

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>                        | Fietsinfrastructuur F35-F1                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Standpunt</b>                    | Volt wil de aanleg van de F35 tussen Zwolle en Münster versneld uitvoeren.<br>Volt wil de F1 (Osnabrück-Deventer-Amsterdam) laten onderzoeken op haalbaarheid.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>5+1 Challenges</b>               | Economic Renaissance<br>Global Balance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Totstandkoming</b>               | Onderzoek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Waarom</b>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Fietsen is een goede en eco-vriendelijke wijze van vervoer en een goed alternatief voor het woon-werk-verkeer.</li> <li>• Werd er in 2017 nog vanuit gegaan dat de maximale afstand 15 km. is voor woon-werk-verkeer op de fiets, in 2022 is die afstand ruimer geworden door het massale gebruik van elektrische fietsen. (Meer dan de helft van de nieuw verkochte fietsen is een elektrische fiets)</li> <li>• De F35 is in Twente inmiddels een gewaardeerde en veel gebruikte route.</li> <li>• Inmiddels ligt er een Masterplan voor uitbreiding van de F35 tussen Zwolle en Münster van de Euregio (2021)</li> <li>• De F35 wordt op Europees niveau regelmatig als voorbeeld genomen.</li> <li>• Er wordt in meerdere gemeenten gesproken over aansluiting op de F35 (bijvoorbeeld Oldenzaal en Dalfsen)</li> <li>• Het introduceren van de F1 zou een landelijke/Europese impuls kunnen zijn voor het verbeteren van de fietsinfrastructuur.</li> </ul> |
| <b>Wat</b>                          | Volt wil door de versnelde aanleg van de F35 een bijdrage leveren aan een meer ecologisch verantwoorde invulling van vervoer.<br>Volt wil door goede voorwaarden te scheppen fietsen over grotere afstanden toegankelijker maken en zo ook bijdragen aan de volksgezondheid.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Hoe</b>                          | Door met steun van de landelijke en Europese overheden het Masterplan F35 (Zwolle – Münster) uit te voeren.<br>Door met het initiatief te komen om de aanleg van de F1 (Osnabrück – Amsterdam) voor te bereiden.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Middelen</b>                     | Eigen middelen Provincie, betrokken Gemeenten, Rijksoverheid en EU (Intereg 6)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Fähradcorridor Zwolle/Münster – Euregio – 2021</li> <li>2. Nota Voorkeursvariant F35 Enschede – Oldenzaal – maart 2020</li> <li>3. CPB Kansrijk Mobiliteitsbeleid – 2016</li> <li>4. Masterplan F35 – maart 2009</li> <li>5. Statenvoorstel Investerings Fiets – april 2020</li> <li>6. 365 dagen fietsen – 100 fietsparels - 2021</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

## 3.3 Goederenvervoer per spoor

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Goederenvervoer per Spoor                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Standpunt</b>      | Volt wil een betere verantwoording voor de Nut en Noodzaak en Veiligheid van de uitbreiding van het goederenvervoer via Overijssel (Bestaand en Nieuw spoor, gevaarlijke stoffen)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>5+1 Challenges</b> | Economic Renaissance<br>Global Balance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Totstandkoming</b> | Al ruim een jaar bijeenkomsten met leden en belangenorganisaties (54). Studie van relevante nota's en kamerbrieven (1992 tot nu)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Waarom</b>         | <p>Het beleid inzake Verkeer en Vervoer is door de jaren heen gekenmerkt als beleid gericht op de transitie van mensen en goederen door Overijssel heen. (A1 en Goederen-corridor naar NO Europa). Voor de bevolking van Overijssel heeft dit geen voordelen, enkel nadelen.</p> <p>Om te vermijden dat dit de indruk geeft van een NIMBY verhaal (Not In My BackYard) toch maar even een paar punten op een rij:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Het beleid van de Rotterdamse Haven is gericht op de concurrentiepositie van de haven t.o.v andere Europese havens. Wij vinden dat er meer gekeken moet worden naar een betere samenwerking tussen de havensteden op Europees niveau.</li> <li>• Het streven naar een fossielvrije en circulaire economie is in strijd met de sterke groei van de haven en de voorgestelde uitbreiding van de infrastructuur. 42% van de huidige overslag bestaat uit fossiele brandstoffen.</li> <li>• Op Europees niveau is er geen afstemming over de aansluiting van de geplande goederensporen. Sterker nog: Net als bij de Betuweroute is er geen sluitende overeenstemming over de aansluiting van de sporen verder Europa in.</li> </ul> <p>Het huidige Vervoer loopt via de conventionele sporen. Dat wil zeggen via de kernen van Deventer, Holten, Rijssen, Wierden, Almelo, Borne, Hengelo en Oldenzaal. Dit veroorzaakt overlast door geluid en trillingen. Verder is er sprake van ernstig risico door het Vervoer van gevaarlijke stoffen. Hier wordt al ruim 25 jaar aandacht voor gevraagd.</p> <p>Omdat de Rotterdamse Haven de Ambitie heeft om met 40% te groeien zoekt het naar mogelijkheden om het "achterland" beter en sneller te bereiken. Om die reden is de Betuweroute aangelegd. Tot nu toe heeft die de staat miljarden gekost en moet er elk jaar miljoenen bijgepast worden voor de exploitatie.</p> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Niet in de laatste plaats omdat Duitsland geen haast maakt met een goede aansluiting op het Duitse net.</p> <p>Om Noord-Oost Europa te bereiken wordt al jaren een lobby gevoerd om de Betuweroute te voorzien van een Noordtak. Onlangs is een richtinggevend onderzoek uitgevoerd die een aantal varianten nader moest bekijken. Conclusie; Er moet een nieuwe goederenspoorlijn aangelegd worden van Arnhem naar Bentheim om Polen, de Baltische staten en Finland beter te kunnen bereiken.</p> <p>Belangrijkste argumentatie: Vervoer over de weg is minder milieuvriendelijk als over spoor (Modal Shift) en het goederenvervoer dreigt het personenvervoer in de weg te zitten, met name bij de ontwikkeling van het hoogfrequent spoor (HFS, 6 treinen per uur in de Randstad)</p> <p>In die argumentatie is niet gekeken naar alternatieven. Het goederenvervoer kan voor NO-Europa ook via de havens in Duitsland en Polen lopen. De verwachte modal shift van de weg naar het spoor is slechts 5%. Geen rekening wordt gehouden met vergroening van het vrachtvervoer (elektrisch en/of waterstof). Bovendien zal ook het wegvervoer met 33% toenemen op grond van deze ambitie.</p> <p>42% van het huidige goederenvervoer betreft fossiele brandstoffen. Verwacht mag worden dat dit in de komende jaren sterk zal dalen. (Energietransitie)</p> <p>Door de geplande aanleg van de "Noordtak" worden 12 natuurgebieden (Waaronder Natura 2000 gebieden, Natuurmonumenten, Overijssels Landschap en Gelders Landschap) zwaar aangetast. Een schrilte tegenstelling met de milieuargumentatie die ten behoeve van de aanleg wordt gehanteerd.</p> <p>Niet voor niets hebben inmiddels 54 organisaties, waaronder alle gemeenten in Twente en de Achterhoek en de Euregio, zich tegen de aanleg van de Noordtak hebben gekeerd.</p> <p>De Staatssecretaris Infrastructuur en Waterstaat heeft inmiddels besloten om nader onderzoek te doen naar de Nut en Noodzaak (Kamerbrief 12-9-22) en verwacht in het voorjaar 2023 met een voorstel te komen. De lobby voor de Noordtak heeft inmiddels fel gereageerd en zal zijn best doen om de plannen alsnog gerealiseerd te krijgen.</p> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | Een sterke stellingname van zijde van de provincie is van groot belang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Wat</b>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Volt wil meer aandacht voor de ontwikkeling van een circulaire economie en het verlagen van de Ecologische Footprint. Het ongebreideld vervoeren van producten over alle continenten past niet in dat beleid.</li> <li>• Volt is tegen het op voorhand opofferen van natuurgebieden t.b.v. een onvoldoende onderzocht plan voor Nut en Noodzaak. Dit is allesbehalve een maatschappelijk verantwoorde keuze.</li> <li>• Volt wil een beter toezicht op het goederenvervoer door Overijssel als het gaat om frequentie, overlast en risico's.</li> <li>• Volt stimuleert het versneld invoeren van het milieuvriendelijker maken van het vrachtvervoer over de weg middels elektrificeren c.q. geschikt maken voor waterstof van vrachtwagens in het bijzonder en wegverkeer in het algemeen. Dit houdt tevens in het stimuleren van een goede beschikbaarheid en spreiding van hoogcapaciteit laadpunten.</li> </ul> |
| <b>Hoe</b>                          | <p>Volt maakt zich sterk voor een beter toezicht op het huidige en toekomstige goederenvervoer per spoor.</p> <p>Volt zal bij gevraagde adviezen t.b.v. landelijk beleid, rekening houden met de belangen van bewoners en vermijden dat natuurgebieden worden opgeofferd aan de ambities van derden.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Middelen</b>                     | Goederenvervoer en Rail-infra zijn onderdeel van het landelijk beleid en middelen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. OAO-notitie GNOE(Eindconcept) – 25 maart 2022</li> <li>2. Brief aan Den Haag over Noordtak Betuweroute – Natuur en Milieu Gelderland – 17 mei 2022</li> <li>3. Kamerbrief over OV – 12 september 22</li> <li>4. Ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV 2040 – januari 2021</li> <li>5. Zero Emissie Zone Twente – 1-3-2021</li> <li>6. TRANSIT: DE (ON)BEKENDE – Prorail mei 2021</li> <li>7. THE CHANGING FACE OF DISTRIBUTION – Cushman &amp; Wakefield - 2019</li> <li>8. Kostenonderzoek Noordtak Betuweroute – 27-11-2014</li> <li>9. RESEARCH FOR TRAN COMMITTEE - LOGISTICS IN THE TEN-T CORRIDORS – Maart 2016</li> <li>10. MASTERPLAN SPOORGOEDERENVERVOER - 2018</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                     |

## 3.4 Verkeersveiligheid N35/N36/N48

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>                        | Verkeersveiligheid N35/N36/N48                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Standpunt</b>                    | Volt wil een structurele aanpak van de onveilige N-wegen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>5+1 Challenges</b>               | Economic Renaissance<br>Global Balance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Totstandkoming</b>               | Het is de verantwoordelijkheid van de Provincie om de provinciale N-wegen veilig in te richten. Voorkomen moet worden dat er noodverbanden worden gelegd die uiteindelijk geen oplossingen blijken te zijn.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Waarom</b>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• De N35, N36 en N48 zijn de dodelijkste N-wegen van Nederland (2018-2020: 21 doden)</li> <li>• Deze wegen zijn belangrijk voor de verbinding tussen de economische centra van Overijssel.</li> <li>• De gebruikers van deze wegen zijn verschillend van aard en snelheid (vrachtverkeer 80 km/u, overig verkeer 100 km/u).</li> <li>• Op het grootste deel kan niet worden ingehaald. Dit leidt tot frustratie bij de gebruikers en daardoor tot ongevallen.</li> <li>• Het ontwerp van de wegen is niet ingericht op de hoeveelheid verkeer en de onderlinge verscheidenheid.</li> <li>• De problemen worden provinciaal en landelijk erkend, maar een adequate aanpak ontbreekt.</li> </ul> |
| <b>Wat</b>                          | Volt wil een aanpak van de N35, N36 en N48 om de verkeersveiligheid te verbeteren. Er moet een middenberm komen die niet te overschrijden is, bijvoorbeeld een strook gras of een opstaande rand. Op een aantal plekken komt voor een korte afstand een tweede rijbaan aan de rechterkant, waardoor langzaam rijdend verkeer zich daar kan laten inhalen. Waar mogelijk wil Volt kruisingen ongelijkvloers inrichten. Om de bereikbaarheid van de gebieden rond deze N-wegen op peil te houden, kunnen deze wegen verbreed worden naar 2x2 rijbanen of 3 rijstroken (wisselend 2/1).                                                                                                                                                  |
| <b>Hoe</b>                          | Alle betrokken gemeenten trekken met regelmaat aan de bel bij Provincie en de Rijksoverheid. We zullen samen met andere partijen op moeten trekken om dit probleem op te lossen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Middelen</b>                     | Zowel de Provincie als het Rijk hebben gelden vrijgemaakt voor het oplossen van de genoemde problemen. Nu moet doorgepakt worden met definitieve oplossingen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Uitspraak Raad van State inzake onveiligheid, 30-12-19</li> <li>2. Verkeerskundig onderzoek N35, 31-03-20</li> <li>3. Verkenning N35 Zwolle-Wijthmen, 2010</li> <li>4. Achtergrondrapport Verkeersveiligheid Hoofdwegenet -2020</li> <li>5. Lobby gemeenten voor veiliger N36 - februari 2022</li> <li>6. Kamerbrief Min IenW 19-04-22</li> <li>7. Kamerbrief Min IenW 28-06-22</li> <li>8. Kamerbrief Min IenW 20-09-22</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                         |

## 4. Stimulering Regionale Economie

### 4.1 Groene innovatie - Circulaire economie

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Groene innovatie - Circulaire economie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Standpunt</b>      | De huidige manier waarop wij met onze planeet omgaan richt schade aan, in zowel Overijssel als de gebieden waar onze producten vandaan komen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>5+1 Challenges</b> | Economische renaissance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Totstandkoming</b> | Volt Werkgroep Stimulering regionale economie<br>J. Hamoen, M. Buitenweg, M. van Zaalen, E. Hulscher                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Waarom</b>         | <p>We zien nu de eerste gevolgen van klimaatverandering, en de gevolgen van onze levensstijl worden voor de hele wereld steeds pijnlijker duidelijk. Een kenmerk van die levensstijl is het eenmalig gebruiken van producten waarna de grondstoffen die erin verwerkt zijn verloren gaan. De mens moet overschakelen van het lineaire <a href="#">take-make-discard-model</a> naar het circulaire model, van het Angelsaksische shareholders value businessmodel naar het <a href="#">sufficiency-driven businessmodel</a>.</p> <p>Er worden in Overijssel in het kader van Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie Provincie Overijssel (zie bronnen hieronder) de eerste stappen gezet om grondstofstromen te meten en de economie circulair(der) te maken. Belangrijk hierin is het ontwikkelen van een <a href="#">Circulair Product Paspoort (CPP)</a>. Wij juichen dit toe, en zijn voor voortzetting en versnelling van dit programma na 2023. Waar delen van dit programma voor heel Nederland de standaarden zetten, zien wij ook kansen om de transitie naar een circulaire economie ook samen met onze oosterburen vorm te geven. Verder willen wij sturen op versnelde implementatie van de Green deal. De Europese Unie wil, zo staat in het <a href="#">Circular Economic Action Plan (CEAP)</a> dat deel uitmaakt van de Green Deal, in 2026 het systeem van digitale productpaspoorten volledig gereed hebben voor implementatie in de praktijk. en willen wij het programma circulaire economie uitbreiden met de volgende beleidspunten:</p> |
| <b>Wat</b>            | <p><b>1. Afval bestaat niet</b></p> <p>In Overijssel zitten grote hoeveelheden edelmetalen in de grond, niet als erts maar in de vorm van weggegooiden goederen. Dit onbenutte potentieel blijft vaak in de grond zitten, omdat het goedkoper is om nieuwe materialen te gebruiken die vaak ook ver getransporteerd moeten worden. Er worden aan onze vuilnisbelten vaak nog herbruikbare goederen en materialen toegevoegd, of deze goederen worden verbrand en waarmee de materialen permanent worden verspild.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p><b>2. Wie deelt, heeft meer</b></p> <p>Onze tijd is een tijd van privé-eigendom. Als we meer met elkaar delen, hebben we lang niet allemaal voor alles onze eigen spullen nodig. De makkelijkste manier om een product circulair te maken is om hem niet meer nodig te hebben. Het is niet de rol van de Provincie om te bepalen wat mensen wel of niet zelf nodig hebben, maar Overijssel kan wel bijdragen aan een sociaal klimaat van wederzijds vertrouwen, waar maatschappelijke waarde ontstaat uit het uitwisselen van materiaal en gereedschap.</p> <p><b>3. Eerlijke verdeling van kosten en baten</b></p> <p><u>In z'n algemeenheid leidt een groter besteedbaar inkomen tot een grotere ecologische footprint.</u> De grootste vervuilers worden hier vooralsnog niet naar rato op afgerekend, zolang er geen uitontwikkeld systeem is geïmplementeerd voor het belasten van CO2-uitstoot (een progressieve belasting op het niveau van de individuele consument, Pickety, T. (2020) Kapitaal en Ideologie) en niet-circulair materiaal- en waterverbruik. Tegelijk zijn het nu deze mensen die in staat zijn te investeren in groene innovaties, zoals elektrische auto's en zonnepanelen. Dat zorgt ervoor dat op dit moment ongelijkheid ontstaat tussen enerzijds de mensen waarvan hun grote footprint (CO2-uitstoot, niet-circulair materiaal- en waterverbruik) naar voldoende belast is om die impact te compenseren. Tegelijk genieten zij wel de financiële voordelen van de duurzame technologie waarin ze hebben kunnen investeren en anderzijds de mensen die geen tegemoetkoming krijgen voor hun kleinere footprint en niet de financiële voordelen genieten van duurzame technologie. Bij uitstek mensen die wonen in huurwoningen hebben beperkte mogelijkheden tot verduurzamen en er zijn vooralsnog te weinig financiële en/of wettelijke prikkels voor verhuurders om dit te doen. De <u>Subsidieregeling Verduurzaming en Onderhoud Huurwoningen</u> (SVOH) laat het initiatief daartoe volledig bij de verhuurder terwijl juist de huurder er baat bij heeft. Het disproporionele profijt van verduurzamende maatregelen tussen verschillende inwonersgroepen is zorgwekkend en moet worden gedicht, in sommige huizen zelfs letterlijk.</p> <p>Vier soorten verminderde verduurzaming:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mensen willen niet verduurzamen (Gebrek aan sociaal kapitaal)</li> <li>2. Mensen kunnen niet verduurzamen (Gebrek aan economisch kapitaal)</li> <li>3. Mensen kunnen niet verduurzamen (Geen eigendom van woonhuis)</li> <li>4. Mensen kunnen niet verduurzamen (Producten of arbeid niet beschikbaar)</li> </ol> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     | <p><b>4. Mensen samen laten verduurzamen onder toezicht van een professional</b><br/> Er is in Nederland een tekort aan installateurs om alle gebouwen binnen afzienbare tijd te voorzien van Isolatie, zonnepanelen, (drie)dubbelglas, en warmtepompen. Toch levert het lekken van energie uit huizen economische en klimaatschade op.</p> <p><b>5. Aanmoedigen en mogelijk maken van multifunctioneel landgebruik</b><br/> Zonnepanelen, windmolens, koeien, mensen, auto's, natuur, iedereen heeft ruimte nodig en daar hebben we in Overijssel een eindige hoeveelheid van. Door het aanmoedigen en mogelijk maken van multifunctioneel landgebruik kan er efficiënter gebruik van ons land gemaakt worden. Dit kan door het slim combineren van twee functies in dezelfde ruimte, of door het mogelijk maken van variabel gebruik in verschillende seizoenen. De provincie kan hieraan bijdragen door het mogelijk maken en toegankelijk maken van multifunctioneel gebruik van plekken in bestemmingsplannen en door het delen van kennis en ervaring.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Hoe | <p><b>1. Hergebruik centraal</b><br/> Alle goederen die hergebruikt kunnen worden, hoeven niet opnieuw gemaakt of geïmporteerd te worden, met alle gevolgen van dien voor mens, natuur en de portemonnee. Volt wil dat er actief wordt ingezet deze 'grondstoffen' te delven en weer in producten te krijgen, zodat er minder materiaal geïmporteerd hoeft te worden.</p> <p><b>2. Delen van grondstoffen, middelen en materialen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Provincie initieert en stimuleert elektrische deelauto's voor provinciaal gebruik. Hierbij ook samenwerking zoeken met Gelderland, Drenthe en Nedersachsen/NRWF.</li> <li>• Het subsidiëren van producten en diensten die delen vergemakkelijken, die robuust zijn en via digitale platforms eenvoudig te delen.</li> <li>• Subsidiëren van producten en diensten met een lagere footprint dan bestaande alternatieven of zelfs een regeneratief effect. Dit vergt wel ontwikkeling van geschikte parameters voor het objectief meten van footprint/regeneratief effect/diervriendelijkheid</li> <li>• Het subsidiëren van producten en diensten met een aantoonbare grote toegevoegde waarde, die bijdragen aan het welzijn van (grote) groepen mensen en dieren.</li> </ul> <p><b>3. Eerlijke verdeling van kosten en baten</b><br/> Wij vinden dat de provincie actief gemeenten kan ondersteunen en aanmoedigen om samen met woningbouwcorporaties te werken aan het verduurzamen van de woningvoorraad voor iedereen. De provincie moet daarvoor in overleg met deze</p> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>partijen komen tot een concreet percentage van de woningvoorraad dat jaarlijks minstens één energielabel opschuift richting label A</p> <p><b>4. Mensen samen laten verduurzamen onder toezicht van een professional</b></p> <p>Wie een beetje handig is kan een heel eind zelf komen met veel taken in en om het huis, helemaal wanneer dit met een straat of wijk samen aangepakt wordt, ook voor de mensen die dit zelf niet kunnen installeren of kunnen betalen. Wij willen dat de provincie ondersteuning gaat bieden voor groepen burgers die samen, onder toezicht van een professional aan de slag willen om samen hun straat of bedrijf te verduurzamen.</p> <p><b>5. Aanmoedigen en mogelijk maken van multifunctioneel landgebruik</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Agrivoltaics, zonnepanelen op agriculturele industrieparcels plaatsen op een dussdanige manier dat de originele functie behouden kan blijven. Bijvoorbeeld zonnepanelen die net wat hoger staan, zodat hier gewassen kunnen groeien, of dieren kunnen grazen. De zonnepanelen zorgen voor schaduw, zodat met een veranderend klimaat nog steeds gewassen geteeld kunnen worden en er minder water verdampt, terwijl deze panelen nog steeds stroom opleveren en bijdragen aan de energietransitie.</li> <li>• Boerentoeerisme, boeren in natuurgebieden staan onder druk om hun uitstoot te verminderen, en worden mogelijk uitgekocht. Wat daarna? Wij vinden dat landgebruik flexibeler kan en moet dan wat nu mogelijk is in bestemmingsplannen. Wij willen dat de provincie het mogelijk maakt om boeren te laten experimenteren met alternatieve verdienmodellen voordat er een complete overstap gemaakt moet worden. Denk hierbij aan het plaatsen van (tijdelijke) overnachtingsplaatsen, of het groeien van een voedselbos, of het kweken van insecten (zie 4.5). Dit biedt ruimte voor boeren om te groeien, en biedt waarde voor de regionale economie.</li> <li>• Leefstraten, straten die voor (niet-deel) auto's afgesloten worden in de daluren, wanneer het grootste deel van de auto's niet voor het huis staat, kunnen dienen voor een scala aan sociale activiteiten. Voorbeelden zijn (vlooi)markten, activiteiten voor kinderen, kunstexposities, theatervoorstellingen, braderieën. Of alternatief kunnen bewoners ook een zitzak, bank, of hangmat veilig op de straat kwijt. De straat biedt dan ruimte voor mensen in plaats van auto's.</li> </ul> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Groene daken/verticale tuinen: daken die nu nog alle warmte van de zon absorberen kunnen gebruikt worden voor de teelt van eten en bloemen, en kunnen dienen als (semi)publieke ruimtes voor mensen om te recreëren. Dit zorgt voor koelere, en leefbaardere steden en dorpen.</li> <li>• Stimuleren ontwikkeling van vertical farming; scheelt water, bestrijdingsmiddelen en transport.<br/><a href="https://www.grwnxt.com/">https://www.grwnxt.com/</a></li> <li>• Stadscamping Deventer, hét concrete praktijkvoorbeeld voor seizoensgebonden multifunctioneel landgebruik. De plek is in de winter een uiterwaarde, in de zomer geschikt voor kamperen</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Middelen</b>                     | <p>Eigen inkoopbeleid Provincie Overijssel<br/><a href="#">Circulaire economie Overijssel   Rekenkamer (rekenkameroost.nl)</a></p> <p>De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Lokale heffingen: de inkomsten uit de door ons geheven opcenten op de motorrijtuigenbelasting.</li> <li>• Algemene uitkeringen: de inkomsten die we conform de circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vanuit het Provinciefonds ontvangen.</li> <li>• Dividend: dividend en winstuitkeringen van alle deelnemingen en daarnaast de rentebaten op de perpetuele obligaties van BNG Bank en de converteerbare lening aan Enexis.</li> <li>• Saldo financieringsfunctie: alle (rente)baten op uitzettingen. Voor zover de looptijd korter dan een jaar bedraagt, gaat het om (rente)baten op saldi van rekeningen-courant, spaarrekeningen en deposito's via Schatkistbankieren. Op de kortlopende uitzettingen verwachten wij vanwege het ontbreken van enig rendement geen baten. Voor zover de looptijd 1 jaar of langer bedraagt, gaat het om (rente)baten op onze obligatieportefeuille. De ramingen vanaf 2022 zijn gebaseerd op de obligatieportefeuille eind juli 2021. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering.</li> <li>• Overige algemene dekkingsmiddelen: alle nog te verdelen baten en lasten, exclusief de post onvoorzien en mutaties op de reserves.</li> </ul> |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Huidige staat van circulariteit in Overijssel:<br/><a href="https://overijssel.notubiz.nl/document/11490098/1/Voortgang+Uitvoeringsprogramma+Circulaire+Economie+2020-2023">https://overijssel.notubiz.nl/document/11490098/1/Voortgang+Uitvoeringsprogramma+Circulaire+Economie+2020-2023</a></li> <li>2. Er wordt al veel gedaan om circulair te worden in Overijssel:<br/><a href="https://www.overijssel.nl/onderwerpen/economie/circulaire-economie/">https://www.overijssel.nl/onderwerpen/economie/circulaire-economie/</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ol style="list-style-type: none"><li>3. Grondstofstromen in Overijssel in kaart gebracht in 2018:<br/><a href="https://www.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=fa71652c92194cefb9cd443e86836748">https://www.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=fa71652c92194cefb9cd443e86836748</a></li><li>4. EU Green deal:<br/><a href="https://www.switchtogreen.eu/the-eu-green-deal-promoting-a-green-notable-circular-economy/">https://www.switchtogreen.eu/the-eu-green-deal-promoting-a-green-notable-circular-economy/</a></li><li>5. Stuk van de Universiteit van Wageningen over Agrivoltaics:<br/><a href="https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Wageningen-Solar-Research-Programme/Solar-Research-Agrivoltaics.htm">https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Wageningen-Solar-Research-Programme/Solar-Research-Agrivoltaics.htm</a></li><li>6. Agrivoltaics in Culemborg:<br/><a href="https://dekleurvangel.nl/artikelen/2022/zonnepanelen-op-oost-en-west-voor-zonuren-op-drukke-momenten">https://dekleurvangel.nl/artikelen/2022/zonnepanelen-op-oost-en-west-voor-zonuren-op-drukke-momenten</a></li><li>7. <a href="https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/01/26/subsidieregeling-verduurzaming-en-onderhoud-huurwoningen">https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/01/26/subsidieregeling-verduurzaming-en-onderhoud-huurwoningen</a></li></ol> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 4.2 Regio-Overschrijdend verbinden

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Regio-Overschrijdend verbinden (Grenzeloos werken en leven)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Standpunt</b>      | Grensregio's hebben het voordeel om de voordelen van twee landen te kunnen benutten. Overijssel grenst aan twee Duitse deelstaten: Niedersachsen en Nordrhein Westfalen. De samenwerking tussen de landen is op regionaal niveau stevig. Echter, verbetering is mogelijk onder andere door versoering van de regelgeving voor uitgifte van bedrijventerreinen en het beter aansluiten van de arbeidsmarkten aan beide kanten van de grens.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>5+1 Challenges</b> | Economische renaissance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Totstandkoming</b> | Volt Werkgroep Stimulering regionale economie<br>J. Hamoen, M. Buitenweg, M. van Zaal, E. Hulscher                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Waarom</b>         | <p>Door onze grensligging ligt een groot deel van het (potentiële) aantrekkingsgebied in Duitsland. Het blijkt dat in Twente 98% van de baankansen niet benut wordt vanwege de grens barrières, zoals verschillen in cultuur, taal en juridische en fiscale zaken.</p> <p>Tijdens de coronalockdowns in het afgelopen jaar hebben we ervaren hoe lastig het is dat de landen verschillende eisen stellen aan bedrijven en werknemers in het grensgebied. Deze belemmeringen zijn nadelig voor de economie aan beide kanten van de grens. Internationaal en interregionaal werken moet voor heel Oost Nederland meer worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Volt wil daarbij zoveel mogelijk gebruik maken van de bestaande infrastructuur en subsidiestromen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Wat</b>            | <p><b>1. Ruim baan voor de (Eu)regio's</b><br/>Overijssel ligt strategisch en is potentieel een economisch sterke regio. Tussen Berlijn en Amsterdam gelegen zijn wij een provincie die inwoners, toeristen en bedrijfsleven veel te bieden heeft. De prachtige omgeving en goede locaties kunnen echter nog meer worden benut. Het Interreg-denkraam omvat Zwolle-Twente-Münster/Osnabrück voor onze industrie en logistiek. Waar wij sterk zijn in de maakindustrie, fotonica, medische technologie en kunststof vinden we ruimte en arbeidskrachten binnen en buiten onze grenzen. Via kennisnetwerken en fysieke werklocaties op aantrekkelijke bedrijventerreinen kan Overijssel met haar buurprovincies en Duitse partners een belangrijke positie behouden in de strategisch belangrijke North Sea Baltic-corridor.</p> <p><b>2. Versoepelen grensverkeer personen en middelen</b><br/>Economie stopt niet bij de provinciegrenzen, zoals het Kracht van Oost-onderzoek heeft onderstreept. Door de administratieve lasten voor het grensverkeer te versoepelen en de afstand tussen mensen en middelen te verkleinen via digitale middelen vergroten we onze radius en daarmee onze mogelijkheden.</p> |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Hoe</b>                          | <p><b>1. Euregio's: stimulering samenwerking</b></p> <p>De Euregio's zijn het knooppunt van de Duits-Nederlandse betrekkingen. Er bestaat een intensievere samenwerking tussen Overijsselse en Duitse steden in Nordrhein Westfalen en in Niedersachsen. Bijvoorbeeld de samenwerking tussen Münster, Osnabrück en Twente (MONT) met als doel gemeenschappelijke regionale uitdagingen het hoofd te bieden. Volt ondersteunt het plan om een supraregionaal, Europees innovatiecentrum op te richten. Zij draagt daarom bij aan het versterken van dit platform via organisatie van persoonlijke ontmoetingen, evenementen en digitale (kennis)netwerken. Door de provincie moet aantrekkelijke projecten en subsidies uit de economische, sociale en infrastructuursector worden bevorderd.</p> <p><b>2. Versoepelen grensverkeer</b></p> <p>Volt ziet mogelijkheden aan beide zijden van de grens om het economische grensverkeer te versoepelen. Dit doen wij onder andere door:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Verminderen administratieve lasten: De provincie kan lobbyen bij het Rijk om de administratieve lasten en fiscale drempels voor grensverkeer te beperken.</li> <li>• Een gezamenlijke arbeidsmarkt, zichtbaar en aantrekkelijk: Er is een structureel tekort aan goed technisch opgeleide mbo'ers en hbo'ers. Samenwerking tussen Twentse en Duitse bedrijven. Gezamenlijke opleiding- en werktrajecten bieden bedrijven en arbeidskrachten de mogelijkheid om binnen de regio actief en woonachtig te blijven. Voor buitenlandse studenten die nu in Overijssel studeren willen we de provincie aantrekkelijk maken. Volt wil daarom in de studentensteden speciale bedrijfslocaties inrichten voor high potentials, waar jong talent en ondernemerschap zich verder kan ontwikkelen en zij eenvoudig gebruik kunnen maken van de kennis en ervaring van de (inter)regionale kennisinstellingen.</li> <li>• Digitalisering van de arbeidsmarkt: dit doen we door het digitaal verbinden van de interregionale arbeidsbemiddelingsbureaus, zodat vacatures aan beide zijden van de grens beter zichtbaar worden en beschikbaar komen voor een bredere doelgroep.</li> </ul> |
| <b>Middelen</b>                     | <p>De Interreg-financiering is afkomstig uit het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Een aanvullende cofinanciering wordt ontvangen door Nederlandse en Duitse Interreg-partners. Projecten uit vele verschillende sectoren in de grensregio worden met deze middelen gesubsidieerd, zoals de gezondheidszorg, agro- &amp; food, energie, hightech, onderwijs, arbeidsmarkt en vervoer.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Provincie Overijssel <a href="#">Subsidies - Provincie Overijssel</a></li> <li>2. Onderzoek "Kracht van Oost"</li> <li>3. <a href="#">Home - EUREGIO</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

## 4.3 Stimulering MKB en ontwikkeling arbeidsmarkt

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Stimulering MKB en ontwikkeling arbeidsmarkt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Standpunt</b>      | Volt wil een goed en innovatief economisch klimaat in de Provincie Overijssel. Om dit te bereiken is het belangrijk dat de provincie het MKB ondersteunt waar nodig, zorgt voor verbinding en subsidies gericht besteed aan het toekomstbestendig maken van de arbeidsmarkt. Zonder ondernemers zijn er geen bedrijven, zonder werknemers is er geen bedrijvigheid. Volt wil vooral familiebedrijven en startups ondersteunen bij het uitbouwen en toekomstbestendig ondernemen. Zij vormen de ruggengraat van onze provinciale economie.                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>5+1 Challenges</b> | Economische renaissance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Totstandkoming</b> | Volt Werkgroep Stimulering regionale economie<br>J. Hamoen, M. Buitenweg, M. van Zaalen, E. Hulscher                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Waarom</b>         | <p>Volt wil dat de provincie het MKB ondersteunt in het ontwikkelen en vernieuwen. Sociaal ondernemerschap, is mede door de Covid-19-pandemie belangrijker dan ooit. Het is zaak om sociale investeringen te stimuleren en ondernemers in de sociale economie en sociale ondernemingen te ondersteunen bij het opstarten, opschalen, innoveren en creëren van banen om schulden, armoede en eenzaamheid aan te pakken. Provincies en gemeenten spelen een belangrijke rol bij de versterking van het ecosysteem voor sociaal ondernemerschap.</p> <p>Mede met de subsidies uit Europa kan de provincie een belangrijke rol spelen in het verbeteren van de leefbaarheid en welvaart van bedrijven en inwoners in Overijssel.</p>                                                  |
| <b>Wat</b>            | <p><b>1. Innovatief en sociaal ondernemerschap</b><br/>           Volt vindt innovatief en sociaal ondernemerschap van groot belang voor een gezonde economie. Startups en scale ups brengen immers nieuwe ideeën in onze maatschappij, terwijl familiebedrijven zorgen voor continuïteit en betrokkenheid bij de directe omgeving.</p> <p><b>2. Samenwerking overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen (3O's)</b><br/>           De ambities voor Overijssel met betrekking tot ontwikkeling en stimulering van de provinciale economie krijgen vorm via samenwerkingsverbanden tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Volt vindt dat deze samenwerkingsverbanden transparant moeten zijn in de verantwoording van de middelen en de behaalde resultaten.</p> |

### 3. Digitalisering MKB

MKB'ers die kennis hebben van digitalisering en de risico's van digitaal werken hebben een voorsprong op andere ondernemers. Om de MKB'ers in Overijssel een goede concurrentiepositie te geven is het belangrijk dat zij gebruik (kunnen) maken van de beschikbare kennis, techniek en netwerken. Bedrijven die niet tijdig digitaliseren en innoveren lopen een groter risico om te vallen. Daarnaast neemt het aantal cyberaanvallen op bedrijven nog steeds toe. Ongeveer twee derde van alle bedrijven werd in 2021 getroffen door ransomware, Cybercriminelen slaan hun slag onder meer via phishing, ransomware en DDoS-aanvallen en maken op deze manier veel geld buit. Mkb-ondernemingen zijn extra kwetsbaar vanwege hun gebrek aan IT kennis. De groeiende cybercriminaliteit is een serieus probleem voor ondernemers waarbij kleine fouten kunnen leiden tot hoge reparatiekosten en/of verlies aan omzet. Kennis en kunde van veilige digitalisering van bedrijven is een must!

### 4. Behoud en opvolging familiebedrijven in het MKB

Voor MKB-familiebedrijven is het onder de huidige regeldruk moeilijk om opvolging te regelen. Dit geldt niet alleen voor de boeren, maar ook voor de vele kleinere bedrijven in de handel en maakindustrie. Hun omvang is vaak onevenredig aan het belang voor de sociale omgeving en plaatselijke werkgelegenheid. Continuïteit van de huidige bedrijven en het behouden van werkgelegenheid in Overijssel zijn essentieel. Onderzoek toont aan dat het aantal bedrijfsoverdrachten dat mislukt én leidt tot onnodige liquidaties is relatief hoog in Nederland: 30% - 40%. Dat is -7,2% in arbeidsvolume in het bedrijfsleven. De provincie speelt een rol in het behouden van deze bedrijven voor de economie.

### 5. Grenzeloos werken en ontwikkelen

Een goed draaiende economie heeft competente arbeidskrachten. Aansluiting van de inwoners op de behoefte van de economie van de toekomst vereist een arbeidsmarkt die op Europees niveau integreert en innoveert. Buiten de lijntjes kijken en kleuren. In de grensgebieden ook over de grens de vacatures plaatsen en medewerkers zoeken.

### 6. Inclusieve arbeidsmarkt

Ondanks de huidige krapte op de arbeidsmarkt staan er toch nog inwoners onvrijwillig langs de kant. Volt wil dat iedereen die beschikbaar is voor de arbeidsmarkt een faire kans krijgt.

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     | <p><b>7. Arbeidsmarkt van de toekomst</b><br/> Hoe bereiden we ons voor op de arbeidsmarkt van de toekomst 2030(?) uit als innovatieve ontwikkelingen de menselijke inzet steeds meer beperken en werk steeds specialistischer wordt (Industrie 4.0)?</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Hoe | <p>De provincie moet nog beter en effectiever gebruik maken van de beschikbare subsidiemogelijkheden die door het Rijk en Europa ter beschikking worden gesteld. Samenwerking daarbij tussen de regio's en met onze partners (Landen, steden) bieden nog meer opties om onderzoek, ondernemers en (potentiële) werknemers te ondersteunen en stimuleren.</p> <p><b>1. Innovatief en sociaal ondernemerschap</b><br/> Innovatief ondernemen kost geld en behoeft kennis. De provincie ondersteunt diverse initiatieven waar startups/scale ups hun producten en diensten kunnen ontwikkelen. O.a. Perron 038 in Zwolle, Novel-T in Twente ondersteunen deze kleine bedrijven met provinciaal geld.<br/> De provincie speelt ook een belangrijke rol bij de versterking van het ecosysteem voor innovatief en sociaal ondernemerschap. Via een Sociaal innovatiefonds kan de provincie ondernemers die zich onderscheiden in sociaal ondernemen financieel ondersteunen. Frankrijk doet dit reeds door Sociale ondernemers te certificeren en te belonen met fiscale maatregelen. De routekaart voor Sociaal ondernemen biedt een voorstel voor belangrijkste stappen waarop de Provincie haar regierol kan uitvoeren. Zij kan hiervoor de subsidies gebruiken uit het Europese fonds.</p> <p><b>2. Samenwerking overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen (3O's)</b><br/> Voorbeelden van deze samenwerkingsverbanden zijn o.a. de ontwikkelfondsen in de regio's Cleantech, Twente en Zwolle. Deze moeten toekomstbestendig worden gemaakt. Daarnaast maakt de provincie gebruik van publiek-private samenwerkingsverbanden van werkgevers en onderwijs waarin zij mee-investeren.</p> <p><b>3. Digitalisering van het MKB</b><br/> Digitalisering MKB via het toekennen van subsidies, het bieden van faciliteiten en het ondersteunen van ondernemersloketten. Een Centrum voor veiligheid en digitalisering, zoals in Arnhem, kan een laagdrempelige voorziening zijn voor ondernemers om zich te verdiepen in de risico's en kansen.<br/> Daarnaast wil Volt het MKB zichzelf beter laten beveiligen door ondersteuning te bieden bij het verstrekken van informatie en advies over het tegengaan van cybercriminaliteit en fysiek door</p> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>betere handhaving op misbruik van (bedrijven)terreinen in het buitengebied.</p> <p>MKB'ers die kennis hebben van digitalisering en de risico's van digitaal werken hebben een voorsprong op andere ondernemers. De provincie ondersteunt en draagt bij aan initiëring van projecten gericht op het digitalisering van de processen en het vergroten van bewustzijn ten aanzien van het voorkomen van cybercriminaliteit. Hierbij maakt zij gebruik van de reeds bestaande (ondernemers) netwerken in de regio's (Oost NV, Novel-T, Kennispoort etc).</p> <p><b>4. Behoud en opvolging familiebedrijven in het MKB</b></p> <p>Het huidige ondernemersbestand in Overijssel vergrijsst. De onzekerheid over de (landelijke) regels voor opvolging en bureaucratie maakt opvolging voor o.a. familiebedrijven een langdurig proces en een "hoofdpijndossier" . Investeren in bewustwording bij ondernemers door provincie loont. Voorbeelden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Beschikbaar stellen van voucher voor adviseur verlaagt de drempel bij niet vermogende ondernemers om tot de bedrijfsopvolging over te gaan;</li> <li>• Bij een vervolg op pilot: selecteer ondernemingen bij de intake op basis van urgentie en noodzaak voor financiële hulp in de vorm van een voucher;</li> <li>• Zorg voor platform of portaal voor ondernemers waardoor zij vertrouwelijk met elkaar in gesprek kunnen komen, ervaringen kunnen uitwisselen en hulp krijgen bij bedrijfsopvolging. Dit draagt bij aan de positieve beleving van bedrijfsopvolging. En dat is nodig om in actie te komen.</li> <li>• Opschalen betekent investeren in bewustwording en kan alleen in samenwerking met andere partijen zoals brancheorganisaties, KvK e.d</li> </ul> <p><b>5. Grenzeloos werken en ontwikkelen</b></p> <p>Op het gebied van de arbeidsmarkt moet er tussen de regio's meer samengewerkt worden. Organisaties die mensen vanuit langdurige werkloosheid naar een baan moeten helpen zijn nog niet effectief genoeg. Nieuwe innovatieve initiatieven op dit vlak, zoals bijvoorbeeld het project 8ting en de inzet van sport, als met het IJlandse initiatief Youth of Iceland, moeten ruim baan krijgen. Volt vindt dat de focus moet liggen op preventie van werkloosheid onder jongeren en dat innovatief en multidisciplinair werken tot betere oplossingen leidt.</p> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                        | <p><b>6. Inclusieve arbeidsmarkt</b></p> <p>De huidige krapte op de arbeidsmarkt biedt mogelijkheden voor werkzoekenden die nu nog langs de kant staan. De Provincie kan actief investeren in onderwijs voor werkzoekenden en ondersteuning bij de aansluiting op de arbeidsmarkt. Het vertrek van afgestudeerden moet zoveel mogelijk worden beperkt. Om dit te bereiken is het van belang dat studenten in Overijssel goede kennis van bedrijven en loopbaanmogelijkheden hebben. De provincie moet zich inzetten in het actief verbinden van bedrijven en studenten (kennisinstellingen).</p> <p>De provincie moet daarnaast investeren in zij-instromers en deels afgekeurde mensen in wia, wao, wajong. Deze groep heeft potentieel om actief te worden in branches met een personeelstekort. Door bijscholing in samenwerking met het bedrijfsleven blijven medewerkers aan de slag en worden nieuwe medewerkers gevormd. Ook moeten bedrijven ondersteuning krijgen bij het begeleiden van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt. De provincie kan hierbij o.a. gebruik maken van het 'leven lang ontwikkelen'-pact tussen overheden, en onderwijsinstellingen. Bijvoorbeeld studies in deeltijd in het praktijk onderwijs (SMEOT/STODT etc ).</p> <p>De krapte op de arbeidsmarkt wordt ook veroorzaakt door het grote aantal mensen dat in deeltijd werkt. Deeltijd wordt – onbedoeld – gestimuleerd doordat lage brutotoeslagen laag belast worden en toegang geven tot toeslagen. Fulltime werken levert daardoor netto relatief weinig extra inkomen op. De provincie zou voor het eigen personeel een pilot kunnen starten met een 'fulltime-bonus'.</p> <p><b>7. Arbeidsmarkt van de toekomst</b></p> <p>Volt kijkt niet alleen naar het nu, maar ook naar de toekomst. De automatisering en digitalisering hebben effect op de arbeidsmarkt. Over enkele jaren zijn er nieuwe functies gecreëerd en zullen er ook functies zijn weggevallen. Volt wil dat de Provincie Overijssel nader onderzoek laat doen naar de perspectieven op arbeid voor de komende decennia. In samenwerking met onderwijsinstellingen moet de provincie bij- en omscholing -trajecten starten, zodat eventuele discrepantie tussen werkgevers behoeften en competenties van de medewerkers tijdig wordt erkend en het onderwijs haar programma's hierop kan aanpassen.</p> |
| <p><b>Middelen</b></p> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Fiscale maatregelen (zoals in Frankrijk)<br/> <a href="http://www.eif.org/news_centre/publications/EIF_Working_Paper_2017_39.htm">http://www.eif.org/news_centre/publications/EIF_Working_Paper_2017_39.htm</a> (Financiering sociale ondernemingen EU)</li> <li>2. <a href="#">SBIR innovatie in opdracht (rvo.nl)</a><br/> <a href="#">Innovatiekrediet (rvo.nl)</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <p><a href="#">COST: Europese samenwerking in wetenschap en techniek (rvo.nl)</a></p> <p>3. <a href="#">Subsidieregeling mkb-werkplaatsen (rvo.nl)</a><br/>subsidiereregeling Mijn Digitale Zaak tbv advies inwinnen en/of technologie aanschaffen om uw basis op orde te krijgen op het gebied van digitalisering.</p> <p>4. <a href="#">Borgstelling MKB-kredieten (BMKB) (rvo.nl)</a></p> <p>5. 7 EFRO subsidies/Interreg<br/>Regiodeals, SLIM, EUREGIO/EU arbeidsmarkt</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <p>1. <a href="#">Sociale premies - Ondernemen in Frankrijk (ondernemen-frankrijk.nl)</a><br/><a href="#">Sociaal ondernemerschap wat is het?   G40 Stedennetwerk</a></p> <p>2. <a href="#">COST: Europese samenwerking in wetenschap en techniek (rvo.nl)</a></p> <p>3. <a href="#">Risico's van cyber en digitalisering bij ondernemers - Rabobank</a><br/><a href="https://www.nederlanddigitaal.nl/initiatieven/versnelling-digitalisering-mkb">https://www.nederlanddigitaal.nl/initiatieven/versnelling-digitalisering-mkb</a></p> <p>4. MKB Bedrijfsopvolging Utrecht een interventie pilot studie 2019 &amp; 2020</p> <p>5. <a href="#">ArbeidsmarktInZicht - Arbeidsmarkt</a></p> <p>6. <a href="#">Grenslanmonitor arbeidsmarkt en economie (2020, Edwin van de Wiel en Ruud Esselink (Kennispunt Twente) Toon Bom (Gemeente Enschede)</a></p> <p>7. <a href="https://equileap.com/wp-content/uploads/2020/10/Equileap_DutchReport.pdf">https://equileap.com/wp-content/uploads/2020/10/Equileap_DutchReport.pdf</a></p> |

## 4.4 Stimulering regionaal ondernemerschap

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Stimulering regionaal ondernemerschap/<br>Versterken van de regionale economie door focus op toepasbare technische en duurzame innovaties.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Standpunt</b>      | De provincie Overijssel beschikt over een sterke technische sector. Deze bedrijven maken vooral deel uit van het midden- en kleinbedrijf en leveren een groot deel van de werkgelegenheid. Ook innovatief zijn deze bedrijven sterk. Volt ziet mogelijkheden voor de provincie om deze bedrijven te ondersteunen door te focussen op vernieuwende technieken die inzetbaar zijn voor zowel de industrie als de zorgsector. De Provincie Overijssel biedt ruimte, letterlijk en in regelgeving, aan bedrijven die op duurzame wijze bijdragen aan de ontwikkeling van innovaties. Waarbij aangetekend hetgeen gesteld onder 4.1. versterking van de economie mag niet opgevat worden als een vrijbrief voor ongebreidelde groei, verbruik van grondstoffen en water en uitstoot van broeikasgassen. Het regionaal ondernemerschap moet niet zozeer inzetten op omzet- en winstmaximalisatie, maar op maximalisatie van het welzijn van haar doelgroepen. |
| <b>5+1 Challenges</b> | Economische renaissance: de Europese economieën moeten de motor van de vooruitgang van de samenleving zijn.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Totstandkoming</b> | Volt werkgroep stimulering regionale economie<br>(J. Hamoen, M. Buitenweg, M. van Zaalen, E. Hulscher)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Waarom</b>         | Het innovatievermogen van ons land wordt bepaald door allerlei factoren. Centraal staat het vermogen om nieuwe producten, diensten of processen te ontwikkelen (1). Voor duurzame welvaartsgroei in Overijssel zijn innovatie en techniek sleutelwoorden. De in het MKB ontwikkelde technieken zijn vaak breder inzetbaar dan nu wordt toegepast. De provincie Overijssel heeft diverse hotspots qua technologische ontwikkelingen in de provincie. Het verbinden van deze innovatieve kernen met elkaar en onze omgeving moet de toepasbaarheid van de innovaties vergroten en daarmee de toegevoegde waarde voor de inwoners.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Wat</b>            | <b>1. Investeren in duurzame productiviteit en innovatieve technologische) ontwikkelingen</b><br>De Nederlandse en ook de Overijsselse hightech industrie is absolute wereldtop op het gebied van de hoogprecisie machine- en apparatenbouw. In het spoor van ASML is er ook in Overijssel een grote groep van zeer kennisintensieve toeleverende bedrijven ontstaan die weten te voldoen aan de extreme precisie- en reinheidseisen die ASML stelt. Dat vergt kennis van onder meer motion control/besturingstechnologie, data-analyse, AI/machinelearning, optica, elektronica, hoognauwkeurige materiaalbewerking, etc. Deze kwaliteiten kunnen ook voor andere markten dan de chipindustrie worden ingezet, denk aan de 5G-industrie, de medisch technische sector, de analytische sector en de fotonica.                                                                                                                                           |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     | <p>Contact en ondersteuningsnetwerk voor startups/technologie in Stealth mode Veel startups en ondernemingen die nieuwe technologie ontwikkelen houden deze technologie strikt geheim totdat er een patent is en/of het product in kwestie op de markt is. In jargon heet dit Stealth mode. Hoewel het geheimhouden van nieuwe technologie begrijpelijk is, zorgt dit er wel voor dat er veel kans op samenwerking en verbetering verloren gaat, en dat doorlooptijden van ontwikkelingen veel langer worden.</p> <p><b>2. Stimuleren en ondersteunen van de digitalisering van de industrie en de zorgsector</b><br/>Om de industrie competitief en de zorg ondanks de vergrijzing behapbaar te houden moeten de bedrijfsprocessen zoveel mogelijk gedigitaliseerd worden.</p> <p><b>3. Versterking “groene” Startups en ondersteuning</b><br/>Versterking “groene” Startups en ondersteuning ontwikkeling duurzame bedrijventerreinen in Zwolle, Deventer en Twente (verstedelijkt gebied) (toekomst- en duurzaamheidstoets)</p> <p><b>4. Volt kiest voor duurzaamheid en toegevoegde waarde.</b><br/>Duurzaam investeren betekent keuzes maken!</p>                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Hoe | <p><b>1. Investeren in duurzame productiviteit en innovatieve technologische) ontwikkelingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Focus op fotonica</b><br/>Op het terrein van de fotonica is een consortium van – vooral - Oost-Nederlandse bedrijven (penvoerder IMS, Almelo) doende een metrologisch apparaat voor het testen van fotonische chips te ontwikkelen, met subsidie uit het Nationaal Groeifonds en Op Oost (Efro). Vergelijkbare ontwikkeltrajecten die juist op die competentie van hightech machine- en apparatenbouw moeten worden gestimuleerd en financieel gesteund. Want dit zorgt voor een verdere versterking van deze industrie, zorgt voor hoogwaardige werkgelegenheid en biedt ook kansen tot samenwerking met bedrijven en instellingen aan de Duitse kant van de grens. Tegelijk is het bedrijvigheid met een mogelijk grote positieve impact voor de samenleving (verbetering gezondheidszorg, telecommunicatie) en weinig negatieve (in termen van ruimtegebruik, emissies).</li> <li>• <b>Contact en ondersteuningsnetwerk voor startups/technologie en Stealth mode</b><br/>De provincie kan een ondersteunende actieve faciliterende rol in spelen, door een netwerk op te zetten onder partijen in Stealth mode, die over en weer feedback kunnen geven en verbindingen kunnen leggen. Doordat alle deelnemers een soortgelijk belang bij geheimhouding</li> </ul> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>hebben, en de provincie hierop toeziet biedt dit een veilige omgeving om te innoveren en te verbinden. Dit netwerk zorgt voor snellere innovatie, betere onderlinge samenwerking, en verbetert de binding van bedrijven aan de regio. Dit is goed voor het algemeen belang door snellere technologische ontwikkeling, en goed voor de werkgelegenheid in de regio. Alternatief is investeren in het NDA. Dit betreft het “skin in the game” principe. Omdat alle partijen dezelfde baten hebben is het zakelijk onaantrekkelijk om te gaan lekken. Een “proof of stake systeem”, hetzelfde dat in de bankwereld ook gebruik wordt. Het is voor geen van de partijen in hun eigen (zakelijke) interesse om de NDA te breken, wat extra vertrouwen kan geven.</p> <p><b>2. Stimuleren en ondersteunen van de digitalisering van de industrie en de zorgsector</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Om de industrie competitief en de zorg ondanks de vergrijzing behapbaar te houden moeten de bedrijfsprocessen zoveel mogelijk gedigitaliseerd worden door de inzet van ERP/PLM/etc (in de cloud), IoT-technologie, robotisering, data-analyse (met AI), 3D-printing. Dat zorgt voor verhoging van de kwaliteit van die processen, verhoging van de capaciteit en flexibiliteit (ook kleine series kunnen snel en kosten-efficiënt geproduceerd worden en op- en afschalen wordt gemakkelijker, inclus de sourcing) en verlaging van de kosten (meer in één keer goed, minder fouten, minder afval, minder schaars laaggeschoold werk noodzakelijk, minder administratie/meer handen aan het bed). In navolging van het nationale programma Smart Industry en het regionale Boost (Oost NL) moet het toepassen van digitaliseringstechnologie extra worden bevorderd op regionaal niveau. Daartoe moet er een vervolg komen op de regeling <a href="#">BOOST Smart Industry Vouchers</a></li> <li>• De provincie kan zich ook inzetten om jonge, zelfschepende hightech bedrijven te helpen uitgroeien tot ondernemingen met een omzet van ten minste 50 miljoen euro. Een voorbeeld is het Enschedese Bond3D dat Peek-producten 3D-print. Dit bedrijf participeert nu in het <a href="#">MANUNET programma</a> dat erop gericht is grensoverschrijdend samenwerken voor het MKB makkelijker te maken. Het programma maakt gebruik van onder andere regionale fondsen. Bond3D zoekt expliciet de samenwerking met Duitse partners.<br/> <a href="https://www.overijssel.nl/loket/subsidie/regionale-economie/MKB-voucher-digitalisering/">https://www.overijssel.nl/loket/subsidie/regionale-economie/MKB-voucher-digitalisering/</a><br/> <a href="https://boostsmartindustry.nl/over-boost">https://boostsmartindustry.nl/over-boost</a> </li> </ul> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <p><b>3. Versterking “groene” Startups en ondersteuning</b><br/> Richt bedrijventerreinen thematisch in, met bedrijven die onderling uitleveren en afnemen, niet alleen van producten/halffabricaten of diensten (kennis), maar ook van afvalstromen die voor de ontvanger een grondstof zijn. De regie daarvoor moet bij de provincie komen te liggen die – niet lokaalgebonden – kan zorgen dat bedrijven die baat hebben bij elkaars nabijheid bijeen worden geplaatst. ‘Groene’bedrijven krijgen voorkeur voor vestiging op nieuwe duurzame bedrijventerreinen. Een goed voorbeeld van hoe het kan is de <a href="#">samenwerking</a> tussen Twence en Grolsch.<br/> Veehouders die moeten saneren vanwege het stikstofreductiebeleid van het kabinet kunnen worden begeleid naar nieuwe businessmodellen als insectenkweek. Zie onderdeel 4.5 Vitaal Platteland</p> <p><b>4. Volt kiest voor duurzaamheid en toegevoegde waarde</b><br/> <a href="#">Distributiecentra zorgen voor ‘verdozing’ van het landschap, maar zetten daar weinig extra werkgelegenheid tegenover.</a> Wij willen niet investeren in distributiebedrijven die veel ruimte kosten, het wegnemen extra belasten en weinig en vooral laaggeschoold en -betaald werk bieden. Ook zijn het veelal bedrijven die weinig de samenwerking zoeken met andere bedrijven of instellingen, voor onderzoek, toelevering of verkoop. Dit type van vestiging draagt daarom weinig aan de regionale economie. Om te voorkomen dat deze centra zich simpelweg verplaatsen naar minder centraal gelegen plekken die per saldo tot meer transport leiden moet de provincie geduld bij de webwinkelaar stimuleren met bijvoorbeeld een voorlichtingscampagne. Juist de keuze voor ‘levering binnen 24 uur’ vergt veel tussenvoorraden, opslagcapaciteit en inefficiënte transport. Zo wordt tegelijk voorkomen dat webwinkels met onverkochte, obsoleete voorraden blijven zitten waarvan de opslagkosten hoger zijn dan de verkoopwaarde en die dus nu <a href="#">vernietigd</a> worden.</p> |
| <b>Middelen</b>                     | <p>Europese subsidies zoals ESI fondsen (Europese structuur en investeringsfondsen) en EFRO fondsen.<br/> Rijksbijdragen voor regionale economie<br/> HIRB-subsidies en OTW-subsidies voor toekomstbestendige bedrijventerreinen<br/> Deelname aan participatiemaatschappij (inkomsten uit investeringen)</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="#">Innovatie   Rathenau Instituut</a></li> <li>2. <a href="#">De Ondernemende Participatiemaatschappij - Wadinko.nl</a><br/> <a href="https://www.overijssel.nl/loket/subsidie/regionale-economie/MKB-voucher-digitalisering/">https://www.overijssel.nl/loket/subsidie/regionale-economie/MKB-voucher-digitalisering/</a></li> <li>3. <a href="http://www.twence.nl">www.twence.nl</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ol style="list-style-type: none"><li>4. <a href="https://www.tubantia.nl/almelo/gedeputeerde-van-hijum-kritischer-zijn-op-verdozing-van-het-twentse-landschap~ab16ce930/?cb=2dfffb3a3809a3adcb0f54cebb427726e&amp;auth_rd=1">https://www.tubantia.nl/almelo/gedeputeerde-van-hijum-kritischer-zijn-op-verdozing-van-het-twentse-landschap~ab16ce930/?cb=2dfffb3a3809a3adcb0f54cebb427726e&amp;auth_rd=1</a></li><li>5. <a href="https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/europese-subsidies">Europese subsidies   Rijksoverheid.nl</a></li><li>6. <a href="https://www.overijssel.nl/regionale-economie">https://www.overijssel.nl/regionale-economie</a></li><li>7. <a href="https://boostsmartindustry.nl/over-boost">https://boostsmartindustry.nl/over-boost</a></li><li>8. <a href="https://www.provincie-noord-holland.nl/bedrijventerreinen-kantoren">Bedrijventerreinen &amp; Kantoren - Provincie Noord-Holland</a><br/><a href="https://www.provincie-overijssel.nl/subsidie-versnelling-toekomstbestendige-werklocaties">Subsidie Versnelling toekomstbestendige werklocaties - Provincie Overijssel</a></li><li>9. <a href="https://nos.nl/artikel/2386091-webwinkel-amazon-verni-et-gt-jaarlijks-miljoenen-nieuwe-producten">https://nos.nl/artikel/2386091-webwinkel-amazon-verni-et-gt-jaarlijks-miljoenen-nieuwe-producten</a></li></ol> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 4.5 Vitaal platteland, recreatie en toerisme

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Vitaal platteland, recreatie en toerisme                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Standpunt</b>      | De leefbaarheid op het platteland staat al enkele decennia onder druk. Het aantal inwoners loopt terug, de bereikbaarheid en voorzieningen nemen af. De provincie heeft een taak om de leefbaarheid in de gehele provincie te ondersteunen. Door het stimuleren van vrijetijdsbesteding en het faciliteren van transitie van bestaande (o.a. boeren) bedrijven naar toekomstbestendige bedrijven op het platteland, wordt het leven voor de huidige en toekomstige bewoners verbeterd en wordt onze provincie interessanter voor recreanten/toeristen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>5+1 Challenges</b> | Economische renaissance: de Europese economieën moeten de motor van de vooruitgang van de samenleving zijn.<br>Sociale gelijkheid: iedereen in Europa moet verzekerd zijn van gelijke rechten en kansen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Totstandkoming</b> | Volt Werkgroep Stimulering regionale economie (J. Hamoen, M. Buitenweg, M. Van Zaalen, E. Hulscher)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Waarom</b>         | Gedurende de COVID-19-pandemie (her)ontdekten veel Nederlanders hun eigen land. Sterker nog, voor (potentiële) inwoners zijn de mogelijkheden rondom vrijetijdsbestedingen een belangrijke drijfveer om ergens te willen wonen. Daarmee is het platteland belangrijker geworden voor meer mensen. Het borgen van een aantrekkelijke leefomgeving voor de bewoners en het combineren van welzijn met een gezonde natuur zijn essentieel voor een vitaal platteland (4).<br>Volt vindt dat werken en leven op het platteland in combinatie met toerisme & recreatie nog beter kan worden benut.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Wat</b>            | <p><b>1. Een vitaal platteland</b><br/>Om het platteland leefbaar te houden zijn behoud van werkgelegenheid en voorzieningen essentieel. Huidige bedrijven op het platteland kunnen door de provincie worden ondersteund met het ontwikkelen van nieuwe businessmodellen.</p> <p><b>2. Samenwerken aan een leefbaar platteland</b><br/>De inwoners van Overijssel waarderen de leefbaarheid op het platteland en de natuur met een 7,8 (2021). Volt streeft ernaar om de kwaliteit van leven op het platteland te versterken en toekomstbestendig te maken door o.a. zorgvuldig natuurbeheer, regie op toerisme en het faciliteren van samenwerkingsverbanden.</p> <p><b>3. Werken aan een duurzame vrijetijdseconomie</b><br/>Volt is voor een transformatie van toerisme naar een duurzame vrijetijdseconomie. Toerisme levert welvaart en biedt een kans om het groene imago van de provincie te vergroten. Om toeristen blijvend naar onze provincie te trekken is continue ontwikkeling van de recreatiegebieden en de aanwezigheid van</p> |

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|            | de juiste infrastructuur van belang. De provincie moet als bovenstedelijke overheid de regie nemen, provinciebreed duurzame initiatieven stimuleren en samenwerking tussen regio's, omliggende provincies en Duitse recreatie faciliteren.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Hoe</b> | <p><b>1. Een vitaal platteland</b></p> <p>De provincie Overijssel ondersteunt boeren bij het ontwikkelen van nieuwe businessplannen. Zo zou er aansluiting gezocht kunnen worden bij een initiatief van de hogeschool Fontys in Venlo dat een laboratorium op zet om de haalbaarheid van de productie van insecten op 'boerderijschaal' te onderzoeken. Daarmee willen ze dus aantonen dat het voor veehouders een goed nieuw businessmodel kan zijn als zij ihkv de stikstofreductiemaatregelen van het kabinet hun veestapel moeten afbouwen.</p> <p>Voor duurzame initiatieven kunnen boeren gebruik maken van fiscale voordelen en/of subsidies. Hiervoor moet de provincie het beleid voortzetten om plannen voor de inrichting van het platteland te toetsen aan zowel de voordelen voor de economie als aan deze voor de natuur.</p> <p>De boeren sector kan verder toekomstbestendig worden gemaakt door innovaties in de boeren keten – van boer tot consument - te stimuleren en te faciliteren. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de (LNV/Boerenverstand) KPI's. Deze KPI's worden gebruikt om om boeren te belonen voor de bijdrage die ze leveren aan o.a. het ecosysteem, de klimaatdoelen, waterdoelen en bodemdoelen. Bedrijven worden in dit systeem verleid om te transformeren naar kringlooplandbouw (5). Wel is het van belang dat de effectiviteit van innovaties voor het behalen van doelen goed bewaakt wordt door een onafhankelijk toezichtsorgaan. Het implementeren van innovaties alleen is niet voldoende voor het voor onbepaalde tijd vergunnen van boeren activiteiten, ook moet aangetoond worden dat ze het beoogde effect hebben. Het vergunnen van het houden van vee puur op basis van het gebruik van emissie-arme stalvloeren heeft niet tot verlaging van de emmissies geleid. Herhaling moet worden voorkomen.</p> <p>Om de bereikbaarheid van het platteland op peil te houden moet ingezet worden op platformtechnologie die OV op afroep mogelijk maakt. Pilots hiermee zijn vooralsnog niet succesvol gebleken, omdat ze te traag en – voor gebruiker en overheid – te duur zijn. CO2-belastingen zullen het individueel reizen per auto onaantrekkelijk maken, met het delen van vervoersmiddelen derhalve aantrekkelijker.</p> |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <p><b>2. Samenwerken aan een leefbaar platteland</b></p> <p>De provincie stimuleert de decentrale economie door initiatieven op het platteland te faciliteren in samenwerking en partnerschap met (grensoverschrijdende) partners uit de andere regio's. Het platteland wordt aantrekkelijker voor meerdere doelgroepen als er een combinatie van wonen, werken en toerisme mogelijk is. Voorbeelden zoals bedrijven met presentaties over hun vakmanschap, lokale musea, ijs- en zorgboerderijen en kunstenaarscollectieven maken van het platteland een bijzondere en aantrekkelijke plek voor zowel inwoners als toeristen.</p> <p><b>3. Werken aan een duurzame vrijetijdseconomie</b></p> <p>De provincie kan op basis van beschikbare data/onderzoeken regie voeren op de locaties waar gecreëerd kan worden. Dit doet zij door te sturen op de planning van (grote) evenementen en het verstrekken van subsidies voor evenementen gespreid over de regio.</p> <p>Ook de infrastructuur is daarbij van belang: via passende infrastructuur (fietsknooppunten, waterknooppunten?) biedt de provincie toeristen een interessant en divers programma voor vrijetijdsbesteding. Dit in samenwerking met bestaande voorzieningen, met activiteiten zoals restaurants met lokale producten, GPS tochten over het platteland/grensoverschrijdende routes en informatieve presentaties over natuur en lokale cultuur. We tonen toeristen graag de pracht en bijzondere plekjes van onze provincie!</p> <p>Verantwoording effecten</p> <p>De provincie Overijssel werkt aan een groot aantal projecten en plannen op het gebied van haar kerntaken. Op kerntaak 3. Vitaal platteland worden 5 programma's uitgevoerd (2020). De financiële verantwoording geeft inzicht in de baten en lasten, maar een openbaar toegankelijke effectrapportage van alle inzet op de 5 programma's zou een goede toevoeging zijn voor toekomstige besluitvorming.</p> |
| <b>Middelen</b>                     | <p>Regeling voor LEADER, een Europees ontwikkelingsprogramma voor plattelandsgebieden.</p> <p>Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) krijgt Oost-Nederland subsidie van de Europese Unie (EU) om de regionale economie te stimuleren</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="#">Overijssel in Cijfers - Kerntaak 3. Vitaal platteland</a></li> <li>2. <a href="https://destaatvan.overijssel.nl/jaarverslag-2020/programma/kerntaak-3-vitaal-platteland#1823478-onderdeel-dit-is-hoe-wij-denken">https://destaatvan.overijssel.nl/jaarverslag-2020/programma/kerntaak-3-vitaal-platteland#1823478-onderdeel-dit-is-hoe-wij-denken</a></li> <li>3. <a href="https://www.touristserver.nl/">https://www.touristserver.nl/</a></li> <li>4. <a href="https://www.touristserver.nl/file/3413/Manifest+Vrijetijds-economie+%E2%80%93+PS+Verkiezingen+2023+%E2%80%93+Verkiezingsprogramma.pdf">https://www.touristserver.nl/file/3413/Manifest+Vrijetijds-economie+%E2%80%93+PS+Verkiezingen+2023+%E2%80%93+Verkiezingsprogramma.pdf</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ol style="list-style-type: none"><li>5. <a href="#">Verslag-2-maart-1.pdf (werkplaatsvitaalplatteland.nl)</a></li><li>6. <a href="#">Gastvrij_Overijssel.pdf (hardenberg.nl)</a> programma 2020</li><li>7. <a href="#">KennisplatformOost – Kennis en inspiratie over de vrijetijdseconomie</a></li><li>8. <a href="#">Evenementenbeleid - Provincie Overijssel</a></li><li>9. <a href="#">Investeringsprogramma Gastvrij Overijssel - Provincie Overijssel</a></li></ol> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 5. Welzijn en Cultuur

### 5.1 Cultuur en participatie

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Cultuur en participatie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Standpunt</b>      | <p>'Deelnemen aan cultuur is een essentieel onderdeel van het menselijk leven. Geen luxe, maar een levensbehoefte' zegt Volt in zijn verkiezingsprogramma 2021-2025 (pag. 49 en 50). Het huidige beleid van de provincie Overijssel ademt niet die sfeer. Met een cultuurbegroting van € 22,8 mln., wat neerkomt op € 19 per inwoner per jaar, bungelt Overijssel in de onderste regionen van onze twaalf provincies (plaats 4 van onder). Dat moet beter kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Het budget wordt verhoogd. We streven naar een middenpositie in vergelijking met andere provincies.</li> <li>• Aan het Cultuurbeleid 2021-2024 wordt het volgende toegevoegd:</li> <li>• Ondersteuning van het Duitse en Franse taalonderwijs voor volwassenen <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Ondersteuning van culturele uitingen van culturele minderheden</li> <li>○ Meer ondersteuning voor Overijssels culturele instellingen zoals musea, theaters, orkesten, podiumkunsten en historische centra.</li> </ul> </li> </ul>                                                              |
| <b>5+1 Challenges</b> | Sociale Gelijkheid                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Totstandkoming</b> | Beleidsgroep Welzijn en Cultuur Volt Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Waarom</b>         | <p>De burgers van Overijssel hebben recht op een aantrekkelijk en gevarieerd cultuuraanbod. Er is aan het begin van deze eeuw veel bezuinigd op cultuur. De huidige coalitie investeert meer geld in cultuur dan voorheen. Toch loopt de Provincie Overijssel nog ver achter (per hoofd van de bevolking) t.o.v. andere provincies. Dat kan beter! Samen met betrokken burgers, bedrijven en organisaties gaan we hier naar op zoek.</p> <p>Al lange tijd wordt er geconstateerd dat de kennis van het Duits en Frans in Nederland achteruit gaat. Dat is niet goed voor inwoners van een EU waarbinnen de grenzen steeds meer vervagen. Bovendien blijkt uit (ouder) onderzoek van ITS-Nijmegen i.o.v. EURES-Euregio Rijn-Waal &amp; euregio rijn-maas-noord dat er in bedrijven wel degelijk behoefte bestaat aan talenkennis. Uit de Cultuurnota van de provincie blijkt dat de provincie projecten en initiatieven ondersteunt om laaggeletterdheid te bestrijden en om het Nedersaksisch te bewaren. In het verlengde hiervan zou de provincie ook het leren van de Duitse en Franse taal moeten stimuleren.</p> |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <p>Verder blijkt dat de Cultuurnota veel oog heeft voor het behoud van typisch traditioneel-Overijsselse c.q. Nedersaksische culturele uitingen. De nota lijkt er aan voorbij te gaan dat de Overijsselse bevolking inmiddels inwoners van zeer diverse herkomst herbergt. Hun culturele inbreng verdient een nadrukkelijk plaats in onze gemeenschap.</p> <p>Ook mist Volt in de Cultuurnota een verwijzing naar de LHBTIQA+-gemeenschap. Via subtiele aanpassingen in de subsidie-regelingen zullen we hen een meer prominente plek geven in het cultuuraanbod.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Wat</b>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Verhoging van het budget voor cultuur en participatie</li> <li>• Stimuleren van het volwassen- en tweede kans onderwijs m.b.t. het leren van Duits en Frans</li> <li>• Een meer prominente plek voor minderheden in het cultuuraanbod verankeren.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Hoe</b>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Overleg met de schoolbesturen, particuliere taalonderwijs aanbieders, werkgeversorganisaties, bibliotheken en organisaties die zich bezighouden met toeleiding naar arbeid om een aanbod om maat te creëren.</li> <li>• Mogelijk kan de samenwerking worden gezocht met de bondsstaten: Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen, de Euregio en organisaties als het Goethe Institut (zie: <a href="https://www.goethe.de/ins/nl/nl/spr/kur.html">https://www.goethe.de/ins/nl/nl/spr/kur.html</a>), de Alliance Française Pays-Bas (zie: <a href="https://www.alliance-francaise.nl/">https://www.alliance-francaise.nl/</a>) en de Volksuniversiteit (zie: <a href="https://www.volksuniversiteitzwolle.nl/">https://www.volksuniversiteitzwolle.nl/</a>).</li> <li>• Voorwaarden voor cultuursubsidies zorgen voor een grote diversiteit in het cultuuraanbod.</li> </ul>                                                                                                                                                                                          |
| <b>Middelen</b>                     | <p>Momenteel geeft Overijssel per hoofd van de bevolking in verhouding tot de meeste andere provincies het minste aan cultuur uit (plaats 4 van onderen). Dat moet ruimhartiger kunnen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="#">Begroting 2022 - Kerntaak 6: Cultuur en sociale kwaliteit (overijssel.nl)</a></li> <li>2. <a href="#">Overijssel in Cijfers</a></li> <li>3. <a href="#">Statenvoorstel Cultuurbeleid 2021-2024 aangepast (gec) (notubiz.nl)</a></li> <li>4. <a href="#">Cultuur - Provincie Overijssel</a></li> <li>5. <a href="#">Versterkingsprogramma cultuur - Provincie Overijssel</a></li> <li>6. <a href="https://www.overijssel.nl/publish/pages/177707/raak_dt.pdf">https://www.overijssel.nl/publish/pages/177707/raak_dt.pdf</a></li> <li>7. <a href="https://www.kunsten92.nl/wp-content/uploads/2021/02/B_oekmanstichting_Overzicht-financieringsstromen-cultuurs_ector-maart-2019.pdf">https://www.kunsten92.nl/wp-content/uploads/2021/02/B_oekmanstichting_Overzicht-financieringsstromen-cultuurs_ector-maart-2019.pdf</a> (tabel 6, pag. 9)</li> <li>8. <a href="#">'Cultuurbudget van Overijssel is 3 keer niks'   Nieuws   destentor.nl</a></li> <li>9. <a href="#">Provinciebegrotingen; baten en lasten per taakveld (cbs.nl)</a></li> </ol> |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>10. <a href="https://euregio.org/dynamic/media/3/documents/EURES/eurtaal_nl.pdf">https://euregio.org/dynamic/media/3/documents/EURES/eurtaal_nl.pdf</a></p> <p>11. <a href="https://slo.iprox.nl/publish/pages/3049/vakdossier-frans-duits.pdf">https://slo.iprox.nl/publish/pages/3049/vakdossier-frans-duits.pdf</a></p> |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 5.2 Financiële ondersteuning sport

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Financiële ondersteuning sport                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Standpunt</b>      | Het moet voor iedereen in Overijssel mogelijk zijn om gezonde keuzes te maken en te werken aan je gezondheid. 27% van de Nederlandse bevolking geeft nog aan onvoldoende geld te hebben om te kunnen sporten. Sporten is belangrijk voor je gezondheid, niet alleen voor je fysieke gezondheid, maar juist ook voor je mentale gezondheid. Juist hierom is het belangrijk dat de drempel om te gaan bewegen of sporten zo laag mogelijk is.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>5+1 Challenges</b> | Social equality: Met deze maatregelen werkt Volt aan sociale gelijkheid en voorkomt Volt dat mensen onbedoeld een achterstand oplopen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Totstandkoming</b> | Online onderzoek, CBS, gesprekken met werknemers sportbedrijven                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Waarom</b>         | Regelmatig sporten en bewegen heeft grote invloed op gezondheid. Zowel voor de fysieke gezondheid, maar minstens zo belangrijk voor de mentale gezondheid. Zo heeft bewegen allerlei aangetoonde effecten op gemoedstoestand en emoties en verkleint het de kans op depressieve symptomen. Op dit moment beoefent al 56% van de mensen, ouder dan 12, regelmatig een sport in Overijssel. Echter geeft, landelijk, nog 27% van de mensen aan onvoldoende geld te hebben om te gaan sporten. Ook valt op dat mensen die momenteel niet in het bezit zijn van een arbeidscontract minder vaak sporten dan mensen bij wie dit wel het geval is.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Wat</b>            | <p>Volt vindt sport en beweging belangrijk, niet alleen omdat je hiermee je fysieke gezondheid stimuleert maar ook zeker je mentale gezondheid. Volt wil hiervoor graag extra ondersteuning voor mensen die moeten rondkomen van het minimum. Door middel van een extra subsidieregeling voor mensen die momenteel in de WW of in de bijstand zitten, waardoor sport nagenoeg gratis moet worden voor deze groep. Ook door het aanbieden van gratis voorlichtingen over leefstijl in bibliotheken en buurtcentra, zodat mensen zich bewust worden van de invloed van de keuzes die ze maken.</p> <p>1 op de 12 kinderen leeft in een huishouden waarbij er onvoldoende geld beschikbaar is om de kinderen te laten sporten. Voor deze groep moet het nog makkelijker worden om kinderen gratis te laten sporten. Met als ambitie om sporten op de lange termijn gratis te maken voor iedereen tot 18 jaar. Volt kiest hier specifiek voor iedereen tot 18 jaar, omdat voldoende kunnen sporten en bewegen wordt gezien als een fundamentele behoefte, die niet inkomensafhankelijk zou moeten zijn.</p> |
| <b>Hoe</b>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Extra financiële ondersteuning voor mensen die in de bijstand zitten of moeten rondkomen van een minimum inkomen. Deze financiële ondersteuning moet bestaan uit</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <p>een fonds waar mensen hun sport abonnementskosten kunnen compenseren.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Campagnes en cursussen voor bewustwording wat betreft leefstijl, Ook dient er meer lokale ondersteuning te komen voor initiatieven die zich al inzetten voor het verbeteren van de leefstijl in de regio. Hierbij kan gekeken worden naar al bestaande programma's zoals "Zwolle beweegt!" of "positieve gezondheid Ommen". Ook moet er meer ingezet worden op lokale en regionale campagnes, specifiek voor de betreffende doelgroep om de bewustwording op dit gebied te bevorderen.</li> <li>• Extra voorlichting voor ouders, van kinderen, met een minimuminkomen bewuster te maken van reeds bestaande initiatieven die het gezin ondersteunen bij sport activiteiten, zoals bijvoorbeeld jeugdfonds sport en cultuur. Dit zou kunnen in de vorm van een overzichtelijke website waarin alle regelingen overzichtelijk te vinden zijn.</li> </ul> |
| <b>Middelen</b>                     | <p>Campagnes wat betreft bewustwording gezonde leefstijl, gratis cursussen leefstijl, financiële regeling waar mensen in de WW aanspraak op kunnen maken voor vergoeding van sport abonnementen.</p> <p>Financiering zal hoofdzakelijk lopen via gemeenten. Gemeenten moeten daarvoor aanspraak kunnen maken op een subsidie regeling die zal lopen via de provincie Overijssel. Deze zou kunnen vallen onder de begroting van kerntaak 6 cultuur en sociale kwaliteit, zoals beschreven in de begroting van provincie Overijssel. Inschatting kosten nader te onderzoeken.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zo sport Nederland (<a href="#">link</a>)</li> <li>2. Rapportage sport 2018 (<a href="#">link</a>)</li> <li>3. Alles over sport: Deze financiële regelingen zijn er om kinderen te laten sporten en bewegen (<a href="#">link</a>)</li> <li>4. Niemand Buitenspel (<a href="#">link</a>)</li> <li>5. Alles over sport: De effecten van sport en bewegen op mentale gezondheid (<a href="#">link</a>)</li> <li>6. Beweegrichtlijn 2017 (<a href="#">link</a>)</li> <li>7. Begroting provincie Overijssel (<a href="#">link</a>)</li> <li>8. Statenvoorstel beleid sociale kwaliteit 2020 - 2024 (<a href="#">link</a>)</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

## 5.3 Meer ruimte en tijd voor sport

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>                        | Meer ruimte en tijd voor sport                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Standpunt</b>                    | Volt wil graag dat Overijssel de gezondste provincie van Europa wordt. Hierbij moet gedacht worden aan fysieke gezondheid, maar juist ook mentale gezondheid. Hierbij is het belangrijk dat de drempel om te gaan bewegen of sporten zo laag mogelijk is. Een kwart van de jongeren geeft aan niet regelmatig te sporten omdat er geen openbare plekken zijn voor sport of omdat ze niet weten welke sport er bij hun past. Hier moet verandering in komen. Sport moet weer meer ruimte krijgen in het curriculum op school. Ook moeten parken en stadscentra moeten meer uitnodigen om te gaan sporten of bewegen. |
| <b>5+1 Challenges</b>               | Social equality: Met deze maatregelen werkt Volt aan sociale gelijkheid en voorkomt Volt dat mensen onbedoeld een achterstand oplopen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Totstandkoming</b>               | Online onderzoek, CBS, gesprekken met werknemers sportbedrijven                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Waarom</b>                       | 26% van de scholieren en studenten geeft aan niet te sporten omdat ze niet weten welke sport bij hun past en 23% geeft aan niet regelmatig te sporten omdat er geen openbare plekken zijn om sport te beoefenen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Wat</b>                          | Volt wil graag meer ruimte voor sport en beweging creëren. Ook wil Volt graag meer plekken waar urban sports beoefend kunnen worden, denk aan skateparken, ruimte voor freerunning en meer ruimte voor bewegen in de natuur. Om zo voor iedereen een mogelijkheid te bieden zijn favoriete hobby en sport te beoefenen. En hiermee de drempel om te gaan bewegen te verlagen                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Hoe</b>                          | De provincie moet gemeenten stimuleren om extra ruimte te creëren in parken en stads/dorpcentra waar urban sports veilig beoefend kunnen worden. Ook zouden onderwijsinstellingen bij kunnen dragen door meer ruimte te creëren in het curriculum voor sport en beweging wat minimaal zou moeten voldoen aan 2,5 uur per week matig intensieve belasting, wat gecombineerd zou kunnen worden met alternatieve sport om scholieren ook in aanraking te laten komen met verscheidene sporten, hier zouden lokale sportverenigingen bij betrokken moeten worden.                                                       |
| <b>Middelen</b>                     | Financiële stimulans voor gemeenten om bij de indeling van parken en stadscentra meer ruimte te creëren voor sport en beweging.<br>Campagnes en cursussen voor bewustwording over het nut en doel van bewegen. Overleg met onderwijsinstelling om meer ruimte te creëren in het curriculum voor sport en beweging                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zo sport Nederland (<a href="#">link</a>)</li> <li>2. Rapportage sport 2018 (<a href="#">link</a>)</li> <li>3. Alles over sport: Deze financiële regelingen zijn er om kinderen te laten sporten en bewegen (<a href="#">link</a>)</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ol style="list-style-type: none"><li>4. Niemand Buitenspel (<a href="#">link</a>)</li><li>5. Alles over sport: De effecten van sport en bewegen op mentale gezondheid (<a href="#">link</a>)</li><li>6. Beweegrichtlijn 2017 (<a href="#">link</a>)</li></ol> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 5.4 Overijssel moet een goede werkgever zijn

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Overijssel moet een goede werkgever zijn                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Standpunt</b>      | <p>De provincie is ook werkgever en opdrachtgever (denk aan zzp'ers). Van de provincie mag als overheidsorgaan voorbeeldig werkgeverschap en opdrachtgeverschap worden verwacht. Voor Volt betekent dit in ieder geval:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• het volop bieden van kansen aan mensen met een arbeidsbeperking en aan minderheden;</li> <li>• het aanname- en personeelsbeleid zodanig formuleren dat het personeel een representatieve afspiegeling wordt van de Overijsselse samenleving. Indien positieve discriminatie noodzakelijk is om dit doel te bereiken, dan is dit het overwegen waard.</li> <li>• als werk- en opdrachtgever houdt de provincie zich verre van 'draaideurconstructies', nul-uren contracten, payrollconstructies en contracten die tot schijnzelfstandigheid leiden.</li> <li>• het ruimhartig bieden van opleidings- en ontwikkelmogelijkheden. Ook met het oog op toekomstige carrièremogelijkheden van de werknemers.</li> <li>• Meer aandacht voor een duurzaam inzetbaarheidsbeleid, zodat medewerkers niet ziek worden van hun werk en de werk-privébalans op orde is.</li> </ul> |
| <b>5+1 Challenges</b> | <p>Dit onderwerp heeft een relatie met twee uitdagingen, nl.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. de economische renaissance, omdat een eerlijke arbeidsmarkt bijdraagt aan een solide economie en daarmee aan de vooruitgang van de samenleving.</li> <li>2. sociale gelijkheid, omdat het niet zo kan zijn dat al het fatsoenlijk betaalde, zekere en vaste werk voorbehouden blijft aan bepaalde groepen en/of bepaalde generaties. Het moet voor iedereen die dat wil bereikbaar zijn.</li> </ol> <p>De provincie heeft als overheidsorganisatie een voorbeeldfunctie t.o.v. private partijen. Een fatsoenlijke arbeidsmarkt draagt bij aan het welzijn van de burger en zijn mogelijkheden tot participatie in de samenleving. Dit geldt eens te meer voor minderheden en burgers met een arbeidsbeperking die vaak op een grote afstand van de arbeidsmarkt staan. Het is zaak hen nadrukkelijk kansen te bieden.</p>                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Totstandkoming</b> | Online onderzoek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Waarom</b>         | <p>In juli van dit jaar verscheen de werkgeverseditie 3 van 'Arbeidsmarkt in kaart' van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). In het artikel <a href="#">'Hoe gaan organisaties om met flexibele contracten?'</a>. In het artikel schrijft het SCP het volgende over de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt het volgende: 'De afgelopen decennia hebben werkgevers in Nederland steeds meer tijdelijke medewerkers in dienst. Hiermee behoort</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Nederland tot de top 5 in Europa van landen met de meeste tijdelijke werknemers (<a href="#">CBS 2020</a>). De afgelopen jaren is er steeds meer discussie ontstaan over de wenselijkheid van het grote aandeel tijdelijke contracten. Zo concludeerde het Centraal Planbureau in 2016 dat de lusten en de lasten van flexibiliteit op de arbeidsmarkt ongelijk verdeeld zijn (<a href="#">CPB 2016</a>). Ook de Commissie-Borstlap concludeerde in 2020 dat de verhoudingen tussen verschillende groepen werkenden in Nederland zijn scheefgegroeid (<a href="#">Rijksoverheid 2020</a>).</p> <p>In het rapport '<a href="#">Rapport Flexibiliteit op de Arbeidsmarkt</a>' uit 2016 somt het Cultureel Planbureau (CPB) op pagina 13 en 14 een aantal belangrijke risico's van flexibel werk op:<br/>         'Werknemers met een flexibel contract hebben een grotere kans op werkloosheid, op armoede, op een hogere werkbelasting en zij volgen ook minder scholing dan werknemers met een vast contract: · De kans op werkloosheid is driemaal zo hoog;<br/>         • De kans op armoede is eveneens driemaal zo hoog;<br/>         • Hun baan wordt bijna tweemaal zo vaak als 'belastend' ervaren;<br/>         • Zij volgen 1/6 minder scholing.</p> <p>Kortom, de tot voor kort alsmaar aanhoudende groei van flexibele arbeid is niet zonder risico's.</p> <p>Niettemin lijkt, aldus het hiervoor genoemde artikel van het SCP, de ongebreidelde groei tot stilstand te zijn gekomen. Mede door de Wet Arbeidsmarkt in Balans die flexibele arbeid duurder heeft gemaakt. Toch blijft waakzaamheid geboden. Gezien de Grondwettelijke taak die de overheid heeft om te bevorderen dat er voldoende werkgelegenheid is (art. 19 GW) en zorg te dragen voor bestaanszekerheid en een eerlijke spreiding van de welvaart (art. 20 GW) mag ook van de provinciale overheid voorbeeldig werkgeverschap (art. 7:611 BW) worden verwacht.</p> <p>Uit de '<a href="#">Personeelsmonitor Decentrale Overheidssectoren 2020</a>' (pagina 5), een publicatie van de A&amp;O-fondsen van de gemeenten, provincies en waterschappen, blijkt dat het percentage tijdelijke arbeid bij de provincies in 2020 nog steeds groeiende was. Verder blijkt uit het <a href="#">Personeelsmonitor Provincies 2021</a> dat de Provincie Overijssel met meer dan 30% inhuur van personeel in de jaren 2020 en 2021 de kroon spant van alle andere provincies die beduidend minder personeel inhuren. Alleen Flevoland kent een vergelijkbaar percentage.</p> <p>Volt staat voor een fatsoenlijke arbeidsmarkt. Zij signaleert echter dat er momenteel te veel werkenden een onzekere bestaanszekerheid hebben. Denk hierbij m.n. aan flexwerkers en een deel van de ZZP'ers. Deze bij voortdurend in onzekerheid verkerende werkenden kunnen hierdoor niet volwaardig</p> |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|            | <p>meedoen aan de samenleving. Zo is bijvoorbeeld hun positie zwakker op de woningmarkt. Ook de vangnetten van de sociale zekerheid (pensioen, werkloosheids- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen) zijn voor hen minder toegankelijk. Dat levert op de arbeidsmarkt een oneerlijke en ongewenste tweedeling op tussen werkenden die het goed voor elkaar hebben, zoals werknemers met vaste banen en ZZP'ers die goede uurtarieven in rekening kunnen brengen en werkenden die steeds maar in tijdelijk, vaak matig betaald werk blijven hangen. Ook constateert Volt dat er groepen in onze samenleving zijn die (nog steeds) meer moeite hebben om fatsoenlijk werk te vinden dan anderen en daardoor moeilijker hun bestaanszekerheid en participatie aan de samenleving kunnen realiseren. Het gaat hierbij om minderheden en mensen met een arbeidsbeperking. Deze groepen verdienen daarom extra aandacht en steun.</p> <p>De provincie is, naast bestuursorgaan, zelf ook een belangrijk werkgever. Ze heeft als overheidsorgaan bovendien een voorbeeldfunctie t.o.v. andere werkgevers in de regio. Dat vraagt van de provincie een duidelijke en zichtbare stellingname als het gaat om haar rol als werk- en opdrachtgever. Kortom, wat vindt de provincie zelf goed werkgever- en opdrachtgeverschap? Het huidige coalitieakkoord is hierover vaag. Enerzijds wordt er gezegd dat men kritisch wil zijn op de inhuur van personeel, anderzijds wil men meer flexibiliteit in de omvang van de vaste formatie, wat wijst op minder zekere banen in plaats van meer.</p> |
| <b>Wat</b> | <p>Volt wil dat de provincie in haar personeelsbeleid de volgende uitgangspunten hanteert:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Structureel werk wordt door vast personeel uitgevoerd. Nieuwe medewerkers die structureel werk uitvoeren krijgen een vast contract;</li> <li>• Tijdelijke formatie is er voor tijdelijk werk;</li> <li>• Nulurencontracten en payrollconstructies worden gemeden;</li> <li>• Bij het verstrekken van opdrachten aan ZZP'ers betaalt de provincie niet minder dan het uurtarief dat bij de aard van de gevraagde werkzaamheden gangbaar is. De provincie doet niet mee aan een race naar de bodem.</li> <li>• De provincie slaat er acht op dat de inhuur van personeel niet leidt tot verdringing van het eigen personeel of de carrièrekansen van het eigen personeel.</li> <li>• De provincies stelt in haar personeelsbeleid vast welke minderheden en arbeidsbeperkten ondervertegenwoordigd zijn binnen de eigen organisatie. Bij vacatures worden de geïdentificeerde groepen nadrukkelijk uitgenodigd om te solliciteren. Ook de mogelijkheid tot anoniem solliciteren wordt ingezet.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• De provincie hanteert t.o.v. zijn medewerkers een ruimhartig ontwikkel- en opleidingsbeleid.</li> <li>• De provincie hanteert een duurzame inzetbaarheidsbeleid.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Hoe</b>                          | In het nieuwe Coalitieakkoord wordt een paragraaf opgenomen waarin het nieuwe College zich uitspreekt over haar rol als goed werkgever en haar voorbeeldfunctie in deze naar de Overijssels samenleving.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Middelen</b>                     | Het gaat hier om de principiële uitgangspunten van het (strategisch) personeelsbeleid van de provincie. Wij gaan er vanuit dat fatsoenlijk omgaan met werknemers en zelfstandigen -zeker op termijn- de beste resultaten voor de provincie oplevert.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="#">Samen bouwen aan Overijssel Coalitieakkoord 2019-2023</a></li> <li>2. <a href="#">Uitgebreide-inzet-cao-provincies.pdf (fnv.nl)</a></li> <li>3. <a href="#">Al onze nieuwsberichten in een overzicht - CNV-onderzoek: oudere werknemer komt nog steeds moeilijk aan het werk   CNV</a></li> <li>4. <a href="#">wetten.nl - Regeling - Europees Sociaal Handvest (herzien) - BWBV0001800 (overheid.nl)</a></li> <li>5. <a href="#">Volt-Verkiezings-programma-2021-2025.pdf (verkiezingsgids.nl)</a></li> <li>6. <a href="#">Uurtarief berekenen: zo bepaal je een goed uurloon   ZZP Nederland   ZZP Nederland (zzp-nederland.nl)</a></li> <li>7. <a href="#">Hoe gaan organisaties om met flexibele contracten?   Arbeidsmarkt in kaart: Werkgevers - editie 3 - SCP</a></li> <li>8. <a href="#">Personeelsmonitor-Decentrale-Overheidssectoren-2020-.pdf (aenoprovincies.nl)</a></li> <li>9. <a href="#">A&amp;O-fonds Provincies   Publicaties Personeels Monitoren (aenoprovincies.nl)</a></li> </ol> |

## 5.5 Provinciaal Data Center Overijssel

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Provinciaal datacenter Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Standpunt</b>      | De Provincie Overijssel start een samenwerking met het CBS om een provinciaal datacenter op te zetten. Op die manier kunnen we vaststellen hoe het met de (inwoners van de) provincie gesteld is, waar maatregelen nodig zijn en of genomen maatregelen het gewenste effect hebben gesorteerd.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>5+1 Challenges</b> | Slimme overheid. Kan bovendien als middel worden ingezet om bijvoorbeeld economische vooruitgang, natuur inclusiviteit en sociale gelijkheid te bewerkstelligen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Totstandkoming</b> | Online onderzoek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Waarom</b>         | <p>Volt gelooft in een slimme overheid. Een Volt bestuur werkt volgens het principe van management by objectives, waarbij de nadruk niet ligt op de uit te voeren taken, maar op de te behalen resultaten. Vervolgens geeft men de inwoners volledige transparantie met betrekking tot de resultaten. Het wordt inwoners aldus gemakkelijker gemaakt te participeren, hun bestuur aan te spreken op die resultaten. Een provinciaal bestuur dat daarvoor verantwoordelijkheid neemt, zorgt tot slot voor meer vertrouwen in de overheid. Op die manier creëert de Provincie Overijssel een moderne samenleving waarin digitale tools zorgen voor verbetering in de analoge dienstverlening.</p> <p>Hiermee zeggen we niet dat het niet goed gaat met de Provincie Overijssel, alleen dat de beschikbare informatie niet voldoende overzichtelijk is vastgelegd om gericht beleid te kunnen voeren. Zo maakt de Provincie Overijssel bijvoorbeeld gebruik van de '<a href="#">Gezondheidsmonitor</a>', uitgevoerd door het CBS in samenwerking met de GGD. Dit geeft informatie, maar de provincie heeft geen invloed op welke informatie hierin wordt vastgelegd. Ook de <a href="#">Rekenkamer Oost-Nederland</a> is niet effectief. In de afgelopen 10 jaar zijn binnen het thema Cultuur &amp; Welzijn slechts twee onderzoeken gepubliceerd.</p> <p>Het CBS heeft al in samenwerking met gemeenten al verschillende urban data centers opgezet. Zo ook in <a href="#">Zwolle</a>, welke steeds meer een regionale rol op zich neemt. In plaats van dit op zijn beloop te laten met het risico op versnippering of andere suboptimale uitkomsten, laten we dit door de Provincie coördineren. Op die manier hebben we op een efficiënte manier zicht op de gehele provincie en kunnen we alle gemeenten gelijkelijk ondersteunen.</p> |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | Een datacenter in samenwerking met het CBS zal helpen vast te stellen waar verbetering nodig is en of we die verbetering vervolgens hebben kunnen realiseren. Verschillende gemeenten en provincies zijn al voorgegaan met succesvolle <a href="#">urban</a> en provinciale data centers.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Wat</b>                          | <p>Gezien de ongekende inflatiecijfers, de energiecrisis en vluchtelingencrisis, is het belangrijk de stand van zaken scherp in de gaten te houden. Vaak zijn er voldoende middelen, maar is het lastig de hulp op een efficiënte manier op de juiste plek terecht te laten komen. Uit <a href="#">onderzoek in de gemeente Schagen</a> bijvoorbeeld, blijkt dat het gebruik van gemeentelijke regelingen door minima veel te laag is. Dat is heel nuttige informatie. Of zet in op preventie: analyseer data om erachter te komen waar het risico op armoede het grootst is. Om slim op de wooncrisis in te spelen kan het van toegevoegde waarde zijn de verhuisbewegingen in de regio in kaart te brengen. Dat geldt evenzeer voor de wachtlijsten in de (jeugd)zorg: bezie de verdeling van zorgvraag en -aanbod over de gehele provincie, en bied efficiënter hulp.</p> <p>Voor het merendeel van deze vraagstukken zal het niet nodig zijn nieuwe data te verzamelen. Veel gemeenten zullen bijvoorbeeld al over dergelijke informatie beschikken. Een provinciaal data center biedt de mogelijkheid deze data beter te gebruiken als gemeenten onder begeleiding van het CBS samen optrekken. Dit stelt de Provincie Overijssel in staat doelgerichter beleid te voeren, evenals gemeenten beter te ondersteunen. En vervolgens achteraf de vraag te kunnen betwoorden: 'is het gewenste resultaat bereikt?'.</p> |
| <b>Hoe</b>                          | De Provincie Overijssel bespreekt met het CBS de mogelijkheden om een provinciaal datacenter op te zetten. De Provincie Overijssel bepaalt welke vragen door middel van het Data Center beantwoord dienen te worden. We bekijken vervolgens welke informatie al beschikbaar is, zowel binnen de Provincie als binnen het CBS, en welke informatie nog verzameld moet worden. Een goed startpunt hiervoor vormt het urban data center in Zwolle inclusief hun samenwerkingen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Middelen</b>                     | Kosten nader te onderzoeken. Er is ook aandacht voor het evalueren van de kosten aan de hand van verwachte besparingen op andere posten.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="http://www.cbs.nl">www.cbs.nl</a></li> <li>2. <a href="http://www.digitaleoverheid.nl">www.digitaleoverheid.nl</a></li> <li>3. <a href="http://www.brightlands.com">www.brightlands.com</a></li> <li>4. <a href="http://www.vzinfo.nl">www.vzinfo.nl</a></li> <li>5. <a href="http://www.datafriesland.nl">www.datafriesland.nl</a></li> <li>6. <a href="https://overijssel.maps.arcgis.com/home/index.html">https://overijssel.maps.arcgis.com/home/index.html</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

## 5.6 Samen voor Elkaar en Geldfit

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Samen voor Elkaar en de Nationale Schuldhulproute                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Standpunt</b>      | Armoede is een groot probleem, en vormt de basis voor vele andere problemen. Er is allerlei ondersteuning beschikbaar, maar niet makkelijk vindbaar, waardoor er onvoldoende gebruik van wordt gemaakt. Voordat we nieuwe mogelijkheden toevoegen, zorgen we er dus allereerst voor dat er adequaat gebruik wordt gemaakt van bestaande voorzieningen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>5+1 Challenges</b> | Sociale gelijkheid en slimme overheid                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Totstandkoming</b> | Online onderzoek, plus gesprekken met:<br>Samen Voor Elkaar<br>Nationale SchulpHulpRoute<br>Voor Elkaar Zwolle<br>Gemeente Deventer<br>Bibliotheek Deventer                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Waarom</b>         | <p>Nog altijd is armoede een groot probleem in Europa. In Overijssel zijn er 10 gemeenten waarin meer dan 7% van de huishoudens een laag inkomen heeft. Eén op 15 huishoudens, dat betekent gemiddeld twee kinderen per basisschoolklas. Schulden en armoede zijn debet aan allerlei vormen van kansenongelijkheid. Mensen met een laag inkomen ervaren bijvoorbeeld <a href="#">grotere problemen</a> op het vlak van sociale cohesie en gezondheid.</p> <p>Nederland heeft een uitgebreid sociaal vangnet, dat helaas niet optimaal gebruikt wordt. Hoewel precieze cijfers ontbreken, laten verschillende gemeenten weten dat er weinig gebruik wordt gemaakt van de beschikbare regelingen. In een gemeente in Noord-Holland waar dit wel is <a href="#">onderzocht</a>, blijkt dat maar iets meer dan de helft van de in aanmerking komende inwoners van ten minste één regeling gebruikt maakt. Het grootste gedeelte van regelingen blijft daar volledig onbenut.</p> <p>Het bestaan van een relatief grote groep werkende armen maakt de problematiek nog complexer. Deze groep zal naar verwachting groeien door de huidige inflatie en energieprijzen. Tegelijkertijd is het voor gemeenten en instanties haast onmogelijk werkende armen te bereiken. Omdat zij geen uitkering van de gemeente ontvangen verschijnen zij daar niet op de radar.</p> <p>Tot slot heerst er nog altijd stigma en schaamte rondom armoede. Er is een hoge drempel om op tijd aan de bel te trekken. Die drempel wordt verhoogd door de angst voor iets vergelijkbaars als de toeslagenaffaire, waarbij men grote bedragen zou moeten terugbetalen. Terwijl juist vroege signalering en integrale aanpak ervoor kan zorgen dat we armoede op de lange termijn uitbannen.</p> |

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Wat</b> | <p>Volt wil inwoners van Overijssel in staat stellen een menswaardig bestaan te leiden en actief onderdeel te blijven van de samenleving. Daartoe bestaat voldoende ondersteuning, die niet voldoende gevonden en gebruikt wordt. Zelfs de manier om dat te verbeteren bestaat al, en gaan we dus niet opnieuw uitvinden. De publiek-private samenwerking Nationale Schuldhulproute heeft het platform Geldfit in het leven geroepen. Hier komen werkgevers, hulpverleners en werkgevers bij elkaar om samen voor een integrale aanpak te zorgen. De route begint bij een vroege signalering, geeft vervolgens een helder overzicht van de mogelijkheden, en leidt tot integrale hulpverlening. De keten bestaat zowel online met de voorzieningenwijzer, als offline door laagdrempelige spreekuren. Het platform is al in vele gemeenten een succes gebleken.</p> <p>Het provinciale platform Samen voor Elkaar wijst inwoners de weg in het woud van subsidies voor burgerinitiatieven. In essentie heeft dit platform een vergelijkbare aanpak als Geldfit: de inwoners van Overijssel één centraal aanspreekpunt geven in een verder onoverzichtelijk systeem. Een verschil tussen beiden zit in het feit dat Geldfit ervoor zorgt dat mensen niet onder de 'nullijn' van een menswaardig bestaan vallen. Samen voor Elkaar wordt gebruikt om inwoners die boven de nullijn leven, te ondersteunen bij maatschappelijke activiteiten en participatie.</p> <p>Om te zorgen voor echte, zuivere inclusie en participatie neemt Volt die scheidslijn weg. Een connectie tussen Samen voor Elkaar en Geldfit is een logische stap. Samen voor Elkaar wordt een platform waar inwoners voor elke vorm van ondersteuning terecht kunnen. Hierdoor verlagen we de drempel naar hulp bij armoede; men neemt immers niet alleen contact op met Samen Voor Elkaar in het geval van de vaak als schaamtevol gepercipieerde situatie. Sterker, inwoners die wellicht naar andere informatie op zoek waren worden geattendeerd op de Geldfit-check. Dit draagt bij aan vroegsignalering. De integrale aanpak van Geldfit helpt mensen op een duurzame manier op weg. Vervolgens zullen zij via Samen voor Elkaar de weg blijven vinden naar mede-buurtbewoners en initiatieven, en optimaliseren we maatschappelijke participatie.</p> |
| <b>Hoe</b> | <p>De connectie begint online. Omdat Geldfit een volledig zelfstandig opererend initiatief is, is om te beginnen een link op de website voldoende. De website van Samen voor Elkaar is op dit moment niet voldoende overzichtelijk. Om toegankelijkheid te bevorderen krijgt de website van Samen voor Elkaar een make-over, waarin Geldfit een prominente plek krijgt. De Provincie Overijssel meldt zich als partner in de publiek-private samenwerking die NSR biedt. In hoeverre beide organisaties</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | offline kunnen samenwerken, wordt vervolgens in samenspraak met betrokken partijen onderzocht.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Middelen</b>                     | De Provincie onderzoekt in samenspraak met Samen voor Elkaar en NSR welke IT-ondersteuning nodig is. Dit zou in de vorm van geld zowel als in de vorm van kennis en mankracht kunnen zijn. Mogelijk is het voor Samen voor Elkaar gereserveerde budget hiervoor beschikbaar.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="http://www.cbs.nl">www.cbs.nl</a></li> <li>2. Armoedemonitor (<a href="#">link</a>)</li> <li>3. Armoedemonitor gemeente Schagen (<a href="#">link</a>)</li> <li>4. Werken zonder armoede (<a href="#">link</a>)</li> <li>5. <a href="http://www.geldfit.nl">www.geldfit.nl</a></li> <li>6. <a href="https://nederlandseschuldhulproute.nl/">https://nederlandseschuldhulproute.nl/</a></li> <li>7. <a href="http://www.moedigedialoog.nl">www.moedigedialoog.nl</a></li> <li>8. <a href="http://www.samenzwolle.nl">www.samenzwolle.nl</a></li> <li>9. <a href="http://www.samenvoorelkaar.nl">www.samenvoorelkaar.nl</a></li> </ol> |

## 5.7 Sporten met een beperking

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Sporten met een beperking                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Standpunt</b>      | In Overijssel moet er meer aandacht komen voor sporten met een beperking. De drempel om te gaan bewegen of sporten moet zo laag mogelijk zijn, voor zowel de gehandicapte sporters als voor de niet gehandicapte sporters in Overijssel. Maar een kwart van de mensen met een beperking sport regelmatig. Vervoer speelt voor deze groep een cruciale rol. Juist dat is niet voor iedereen met een beperking haalbaar. Dit kan anders. Volt wil graag meer geld voor vervoer zodat ook deze groep makkelijker kan gaan sporten.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>5+1 Challenges</b> | Social equality: Met deze maatregelen werkt Volt aan sociale gelijkheid en voorkomt Volt dat mensen onbedoeld een achterstand oplopen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Totstandkoming</b> | Online onderzoek, CBS, gesprekken met werknemers sportbedrijven                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Waarom</b>         | <p>Maar 28% van de mensen met een beperking geeft aan regelmatig een sport te beoefenen, ten opzichte van 57% van de bevolking zonder beperking. Van die 28% sport maar 9% in teamverband. Veel mensen geven als reden, voor het niet sporten, dat vervoer een groot obstakel is. Het sportaanbod voor mensen met een beperking vindt vaak regionaal of zelfs landelijk plaats waardoor lange afstanden overbruggt moeten worden om te kunnen sporten. Vervoer speelt hier dus een cruciale rol in. Volt wil hier extra ondersteuning voor.</p> <p>Ook wil Volt inzetten op het halen van grote sportevenementen naar Overijssel, waarbij extra aandacht moet komen voor evenementen voor sporten met een beperking. Zien sporten, doet sporten. Daarbij moet, wat Volt betreft, extra aandacht zijn voor aangepaste sport. Denk bijvoorbeeld aan het EK rolstoelbasketbal, of naast de ster van zwolle voor wielrenners zonder beperking, ook ruimte voor bijvoorbeeld handbiking.</p> |
| <b>Wat</b>            | Naast de Wmo, moeten mensen die willen deelnemen aan een aangepaste sport aanspraak kunnen maken op een sportbeurs voor mensen met een beperking, om zo iedereen een eerlijke kans te geven om zijn of haar sport te beoefenen. Sporters met een beperking geven aan dat het Wmo-budget niet toereikend genoeg is om naast hun dagelijkse verplichtingen ook nog te voorzien in regelmatige vrijetijdsbesteding, zoals bijvoorbeeld sporten. Het is soms kiezen tussen vervoer naar de sportvereniging of op visite bij familie.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Hoe</b>            | Volt wil naast het al bestaande Wmo-budget een sportbeurs beschikbaar stellen. Waar sporters met een beperking aanspraak op kunnen maken om hun te voorzien in vervoer van en naar de sportvereniging. Zodat de Wmo regeling ook voor deze groep er voor zorgt dat ze kunnen blijven meedoen in de samenleving.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Middelen</b>                     | Extra financiële ondersteuning voor vervoer van en naar de sportvereniging voor mensen met een beperking die afhankelijk zijn van streekvervoer. Aangezien Wmo vervoer via gemeenten geregeld is, zal de provincie hier de gemeente financieel in ondersteunen.                                                                                                                                                                                           |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Factsheet Sportvervoer (<a href="#">link</a>)</li> <li>2. Zo sport Nederland (<a href="#">link</a>)</li> <li>3. Rapportage sport 2018 (<a href="#">link</a>)</li> <li>4. Alles over sport: Deze financiële regelingen zijn er om kinderen te laten sporten en bewegen (<a href="#">link</a>)</li> <li>5. Niemand Buitenspel (<a href="#">link</a>)</li> <li>6. Zorgwijzer Wmo (<a href="#">link</a>)</li> </ol> |

## 5.8 Verbeterd welzijn LHBTIQA+'ers

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Verbeterd welzijn LHBTIQA+'ers                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Standpunt</b>      | Volt zet zich in voor een diverse en inclusieve samenleving. Onderzoek laat zien dat het welzijn van LHBTIQA+'ers in Overijssel te wensen overlaat, daarom stellen we maatregelen voor om hierin verbetering aan te brengen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>5+1 Challenges</b> | Sociale gelijkheid: een diverse en inclusieve samenleving waarin discriminatie geen plek heeft.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Totstandkoming</b> | Online onderzoek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Waarom</b>         | Uit onderzoek naar het welzijn van de LHBTIQA+ gemeenschap in Overijssel blijkt dat er de afgelopen jaren daarin beperkt verbetering is opgetreden. Vooral als het gaat om genderidentiteit blijft maatschappelijke acceptatie achter. Nog altijd is er een sterk gevoel van onveiligheid in de openbare ruimte, vindt er meer seksueel geweld plaats jegens transgender en non-binaire personen, en is de meldingsbereidheid laag. Met name tijdens het uitgaan en in de sport worden beperkingen ervaren. Overijssel heeft als Regenboogprovincie de plicht zich hierover uit te spreken en zich actief in te zetten voor een meer inclusieve samenleving.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Wat</b>            | De Provincie Overijssel zet zich in om de uitvoeringen van de aanbevelingen in het onderzoek Welzijn LHBTIQA+ mogelijk te maken. Veel van de aanbevelingen richten zich op (beleids)terreinen die voor de provincie lastig bereikbaar zijn, zoals bijvoorbeeld de veiligheid tijdens het uitgaan. Waar mogelijk is de Provincie Overijssel alsnog beschikbaar voor ondersteuning van gemeenten of andere instanties bij het uitvoeren van deze aanbevelingen. De Provincie Overijssel vraagt zelf aandacht voor diversiteit en inclusie middels de website van Samen Voor Elkaar, alsmede door deelname aan de Canal Parade tijdens Pride 2023. Op het gebied van sport en verenigingsleven kan de provincie beter invloed uitoefenen. Een meer inclusieve cultuur in de sport wordt bereikt door het faciliteren van praktische maatregelen zoals het inrichten van genderneutrale voorzieningen. De Provincie Overijssel stimuleert daarnaast zichtbaarheid van en aandacht voor diversiteit, met name inclusie van de LHBTIQA+ gemeenschap, bij sportevenementen in de regio. |
| <b>Hoe</b>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• De Provincie Overijssel verzoekt de Provincies Gelderland, Limburg en Noord-Holland zich te mogen aansluiten bij deelname aan de Canal Parade tijdens Pride 2023.</li> <li>• Diversiteit en LHBTIQA+ wordt als thema genoemd op de website van het platform Samen voor Elkaar. Hier worden zowel positieve initiatieven aangemoedigd als contactgegevens van hulpinstanties genoemd.</li> <li>• De Provincie Overijssel stelt subsidie beschikbaar voor aanpassingen in sportaccommodaties die verband houden</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <p>met het welzijn van onder andere de LHBTIQA+ gemeenschap, bijvoorbeeld het realiseren van genderneutrale wc's en kleedruimten. Deze subsidie kan worden ingezet voor iedere verbouwingen die bijdraagt aan diversiteit in de sport.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De Provincie Overijssel stelt een diversiteitscomponent verplicht bij de aanvraag voor subsidies voor evenementen, volgens het principe van "comply or explain".</li> </ul> |
| <b>Middelen</b>                     | <p>Kosten voor deelname aan de Canal Parade bedragen ongeveer EUR 20,000. Aanpassingen in de website van Samen voor Elkaar worden meegenomen bij de algehele update van de website. Het subsidiebedrag voor aanpassingen van accommodaties valt nader te bepalen. Eventueel wordt gekozen voor het korten van de subsidies voor evenementen die niet voldoen aan de voorwaarde van een diversiteitscomponent.</p>                                               |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Samenleving Onderzoek Oost-Nederland (<a href="#">link</a>)</li> <li>2. Welzijnsonderzoek LHBTIQA (<a href="#">link</a>)</li> <li>3. <a href="https://vizieroost.nl/wp-content/uploads/2021/10/Onderzoeksrapport-Welzijn-LHBTIQA-Vizier-en-RU.pdf">https://vizieroost.nl/wp-content/uploads/2021/10/Onderzoeksrapport-Welzijn-LHBTIQA-Vizier-en-RU.pdf</a></li> </ol>                                                 |

## 6. Bestuur en Toezicht

### 6.1 De digitale omgeving van Overijssel

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Een mensgerichte, veilige, inclusieve en open digitale omgeving in Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Standpunt</b>      | Voor het ontwikkelen van een duurzame, mensgerichte en op inclusieve waarden gebaseerde digitale transformatie in Overijssel, wil Volt een leidraad van ethische standaarden waaraan (digitale) in de toepassing van technologische ontwikkelingen in het publieke en private domein aan kunnen worden getoetst. Als basis voor de deze leidraad dienen de recent vastgestelde Europese Digitale Rechten en Beginselen voor het Digitale Decennium. Ook dient het leidraad als richtsnoer voor beleidsmakers in een gezamenlijke inspanning naar een duurzame, mensgerichte en inclusieve digitale wereld, en om beleidsinterventies op weg naar de digitale transformatie binnen Overijssel stevig te verankeren.                                                                                                                                                                                                     |
| <b>5+1 Challenges</b> | Smart State                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Totstandkoming</b> | Beleidsgroep Bestuur en Toezicht Volt Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Waarom</b>         | De Europese Commissie publiceerde op 26 januari 2022 een voorstel van een Europese verklaring over digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium. In deze verklaring staan digitale beginselen, gebaseerd op gemeenschappelijke Europese waarden. Ze dienen als leidraad voor (de transformatie naar) een mensgerichte, veilige, inclusieve en open digitale omgeving waarin niemand aan zijn/haar lot wordt overgelaten. Het zijn daarmee tevens beleidsvoornemens voor burgers, bedrijven, overheidsdiensten en beleidsmakers. In Overijssel hebben Enschede en Zwolle een ethische commissie die de inzet en ontwikkeling van digitale technologieën toetst aan publieke waarden en daarover de gemeenteraden en het colleges van burgemeester en wethouders gevraagd en ongevraagd adviseren. De provincie en de kleinere gemeenten beschikken echter niet over een dergelijke commissie of leidraad. |
| <b>Wat</b>            | Op provinciaal niveau wil Volt ethische standaarden voor (digitale) technologie ontwikkelen waaraan de toepassing van kunstmatige intelligentie, digitalisering, robotisering, digitale platforms en andere technologie ontwikkelingen aan kunnen worden getoetst. Deze standaarden dienen de Europese Digitale Rechten en Beginselen voor het Digitale Decennium volledig te onderschrijven. Deze bestaat uit een reeks beginselen en rechten die als leidraad kunnen dienen voor deze duurzame, mensgerichte en op waarden gebaseerde digitale transformatie. In de verklaring worden een aantal digitale beginselen voorgesteld die ten dienste (moeten) staan van alle Europeanen, met name:                                                                                                                                                                                                                       |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• het centraal stellen van de mens in de digitale transformatie;</li> <li>• solidariteit en inclusie;</li> <li>• keuzevrijheid;</li> <li>• deelname aan de digitale openbare ruimte;</li> <li>• veiligheid, beveiliging en empowerment; en</li> <li>• duurzaamheid.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Hoe</b>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Het ontwikkelen van een stelsel standaarden. De standaarden kunnen dienen als referentie voor zowel publieke als private actoren in Overijssel bij de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologieën. Daarnaast moet de verklaring ook als richtsnoer dienen voor beleidsmakers in een gezamenlijke inspanning naar een duurzame, mensgerichte en inclusieve digitale wereld, en om beleidsinterventies op weg naar de digitale transformatie binnen Overijssel stevig te verankeren.</li> <li>• Een provinciale verordening dat gemeenten hun inzet van technologische instrumenten aan deze standaarden moeten voldoen.</li> <li>• Een regionale, ethische commissie die beleidsvoorstellen met een technologische component kan toetsen.</li> </ul> |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="#">Ethische commissies zijn in opkomst, want technologie en data zijn niet langer neutraal en waardenvrij (trouw.nl)</a></li> <li>2. <a href="#">Kenniscentrum Data &amp; Maatschappij – Europese Commissie – Europese verklaring over digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium (data-en-maatschappij.ai)</a></li> <li>3. Ethische Commissie Zwolle_v.1.0.pdf</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

## 6.2 Het belang van Europa in Overijssel

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Het belang van Europa in Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Standpunt</b>      | De Overijsselse lobby in Den Haag en Brussel schiet te kort. Van de Europese fondsen waar Nederlandse regio's aanspraak op kunnen maken ontvangt Oost-Nederland slechts het kleinste deel. Volt wil dat dat het belang van Oost Nederland sterker over het voetlicht wordt gebracht in Brussel en Den Haag zodat meer talent, kennis en investeringen terechtkomen bij de sociaal-economische ontwikkeling van Oost-Nederland en de aanpak van grensoverstijgende, maatschappelijke vraagstukken. Om dit te bereiken wil Volt een intensievere samenwerking met grensregio's en andere provincies zodat geld, kennis en talent effectiever wordt ingezet. Ook wil Volt Brussel toegankelijker maken voor het lokale bedrijfsleven, waardoor zij meer gaan profiteren van van Europese mogelijkheden als financiering, innovatie en talent.                                         |
| <b>5+1 Challenges</b> | Economic Renaissance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Totstandkoming</b> | Beleidsgroep Bestuur en Toezicht Volt Overijssel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Waarom</b>         | Van de Europese fondsen waar Nederlandse regio's aanspraak op kunnen maken ontvangt Oost-Nederland slechts het kleinste aandeel. Dit is verklaarbaar doordat er geen beleid is op Europa noch op de lobby daarvan. Ook vindt de lobby gefragmenteerd plaats waarbij weinig wordt samengewerkt met Gelderland.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Wat</b>            | <p>Volt wil:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Een sterkere lobby in Brussel en Den Haag zodat meer investeringen terecht komen bij de sociaal-economische ontwikkeling van Oost-Nederland;</li> <li>• Een intensievere samenwerking met grensregio's en andere provincies zodat geld, kennis en talent effectiever wordt ingezet bij grensoverstijgende, maatschappelijke vraagstukken;</li> <li>• Brussel toegankelijker maken voor ondernemers, waardoor meer Overijsselse ondernemers kunnen profiteren van van Europese financiering, onderzoek en talent;</li> <li>• Een sterker bewustzijn van burgers aanwakken over de rol van de Europese Unie in Overijssel en wat de mogelijkheden zijn voor studenten in Europa;</li> <li>• Europa sterker verankeren in Overijssels beleid op het gebied van klimaat, economie, natuur, mobiliteit en energie.</li> </ul> |
| <b>Hoe</b>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Een gedeputeerde voor regionale en Europese samenwerking, die werk maakt van de lobby in Brussel en Den Haag, Europees beleid verankerd in provincie beleid en investeert in de relaties met buurprovincies en grensregio's.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Een gezamenlijke public affairs agenda met Gelderland, als eerste stap naar een Samenwerkingsverband Oost-Nederland dat als één regio inzet op de belangenbehartiging in Brussel en Nederland.</li> <li>• Een verbeterd Expertisecentrum Europa als volwaardig loket waar iedere ondernemer persoonlijk wordt begeleid in de kansen die Europa aan ondernemers te bieden heeft.</li> <li>• Het organiseren van uitwisselingsprogramma's tussen studenten, experts en ambtenaren met de Duitse grensregio.</li> <li>• Een Europese paragraaf in elk beleidsvoorstel.</li> </ul> |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="#">brief regering middelenverdeling (eerstekamer.nl)</a></li> <li>• <a href="#">Expertisecentrum Europa - Provincie Overijssel</a></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

## 6.3 Klimaatadaptatie en -mitigatie toevoegen aan het interbestuurlijk toezicht

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Klimaatadaptatie en -mitigatie toevoegen aan het interbestuurlijk toezicht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Standpunt</b>      | Volt wil een domein toevoegen aan het interbestuurlijk toezicht (IBT), namelijk klimaatadaptatie en -mitigatie. Het belang van het beperken van klimaatverandering en het aanpassen aan de onomkeerbare gevolgen van klimaatverandering is van groot belang voor onze wereld. Gemeenten spelen daar een belangrijke rol in en het is essentieel dat die rol goed wordt uitgevoerd. Daarom willen wij dat wanneer het toezichtkader wordt herzien dit domein toevoegen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>5+1 Challenges</b> | Global balance                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Totstandkoming</b> | Leden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Waarom</b>         | <p>Klimaatverandering (beperken) is de grootste uitdaging waar we misschien wel sinds mensenheugenis voor staan. Onze manier van leven, geënt op fossiele brandstoffen verhoogt de hoeveelheid broeikasgassen in onze atmosfeer en heeft grote gevolgen voor het klimaat. Meer hitte en droogte, meer neerslag variabiliteit en een stijgende zeespiegel zijn een aantal van de belangrijkste gevolgen van een opwarmend klimaat (1). Hieraan moeten we ons aanpassen. Die aanpassingen vinden vooral lokaal plaats, door de gemeente en het waterschap.</p> <p>Daarnaast moeten we alles op alles zetten om in 2040 CO<sub>2</sub>-neutraal te zijn. Daarvoor moeten we belangrijke industriële processen elektrificeren en door middel van bijvoorbeeld warmtepompen onze huizen gaan verwarmen. Voor die toenemende elektriciteitsvraag is het belangrijk dat het energienet erop voorbereid is, en dat er voldoende geproduceerd wordt. Ook in deze aspecten is een belangrijke rol weggelegd voor de gemeentes in onze provincie. Daarom vinden wij het van belang dat klimaatadaptatie en -mitigatie onderdeel worden van het IBT. Hierdoor kan de provincie beter optreden wanneer doelen en afspraken niet worden nagekomen.</p> |
| <b>Wat</b>            | Het interbestuurlijk toezicht richt zich op een groot aantal medebewindstaken. Niet alle taken zijn daarbij evenveel van belang. Vooral de wettelijke taken die 'risicovol' zijn vinden wij belangrijk. In 2019 heeft de provincie Overijssel afspraken gemaakt over het IBT, waarin onder andere financiën, ruimtelijke ordening en huisvesting statushouders zijn opgenomen. In het beoordelingskader van de provincie staat echter niets over de energietransitie of over klimaatadaptatie. Wij willen dat dit wordt toegevoegd wanneer het toezichtkader wordt herzien.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Hoe</b>            | Het interbestuurlijk toezichtskader komt tot stand in overleg met gemeenten en waterschappen. Volt zet zich ervoor in dat klimaatadaptatie en -mitigatie een belangrijk onderwerp wordt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <p>voor deze gesprekken. Het is bij de uitwerking van het toezichtskader van belang dat wordt aangesloten bij de afspraken die tot stand zijn gekomen binnen de regionale energiestrategieën.</p> <p>Specifieke aspecten van het toezicht kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de borging van hemelwaterberging door middel van een verordening (2) of het tegengaan van hittestress door gebruiksregels voor te schrijven m.b.v. het omgevingsplan (3). Samen met gemeenten behouden we een leefbare omgeving voor de volgende generaties.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Middelen</b>                     | Er zijn geen extra middelen benodigd voor dit voorstel. De uitwerking ervan kan mee in de reguliere IBT-cycli.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. IPCC (2021) Climate Change 2021: The Physical Science Basis, Summary for Policymakers.</li> <li>2. RIONED (2019) Modellen voor juridische instrumenten waterberging, bereikbaar via:<br/> <a href="https://klimaatadaptatienederland.nl/publish/pages/166579/modellen_waterberging_rioned_-_concept.pdf">https://klimaatadaptatienederland.nl/publish/pages/166579/modellen_waterberging_rioned_-_concept.pdf</a></li> <li>3. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2020) Handreiking decentrale regelgeving klimaatadaptief bouwen en inrichten, te bereiken via:<br/> <a href="https://open.overheid.nl/repository/ronl-3f845cec-74dc-443a-a9ea-e42d3577a73c/1/pdf/handreiking%20decentrale%20regelgeving%20klimaatadaptief%20bouwen%20en%20inrichten.pdf">https://open.overheid.nl/repository/ronl-3f845cec-74dc-443a-a9ea-e42d3577a73c/1/pdf/handreiking%20decentrale%20regelgeving%20klimaatadaptief%20bouwen%20en%20inrichten.pdf</a>.</li> </ol> |

## 6.4 Participatie als integraal onderdeel van het (beleids)proces

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>          | Participatie als integraal onderdeel van het (beleids)proces                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Standpunt</b>      | De Provinciale Staten moet nadenken over hoe zij de burgers gaat betrekken bij het uitzetten van de kaders en het beleid en hoe Gedeputeerde Staten burgers moet betrekken in de uitvoering. Denk hierbij aan burgerfora, communicatieverplichtingen, enquêtes, etc. Dat wordt vastgelegd in de participatieverordening, zodat het duidelijker wordt voor de burgers wat zij kunnen verwachten. Volt maakt zich hard voor deze provinciale participatieverordening.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>5+1 Challenges</b> | Citizen empowerment                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Totstandkoming</b> | Nationale beleidskaders, literatuur, leden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Waarom</b>         | <p>Ondanks het participatiekader dat de Staten in 2014 hebben vastgesteld, is er nog veel te winnen voor wat betreft het betrekken van de inwoners van Overijssel bij het beleid en de projecten van de provincie Overijssel.</p> <p>Burgers worden te laat betrokken bij de besluitvorming over situaties die hen direct aangaan en krijgen onvoldoende de kans om vanaf het begin mee te denken (denk aan ruimtelijke ordeningsvraagstukken als windmolens, parkeergarages, stoplichten, parken, speeltuinen, industrieterreinen, wegeaanleg of landingsbanen (1, 2).</p> <p>De participatie die er wordt georganiseerd, vindt vooral plaats aan het eind van een proces, maar dan is er meestal niet veel meer te veranderen. Veranderingsprojecten lopen soms al maanden of jaren voordat de burger geïnformeerd wordt. Dit is voor veel burgers en bedrijven een doorn in het oog (3).</p> |
| <b>Wat</b>            | Volt wil de democratische slagkracht van de provincies vergroten en de legitimiteit van besluiten versterken door een democratischer proces waarbij de burger en bedrijven nauwer betrokken zijn. Dit doen wij door betere en duidelijke participatiemogelijkheden te bieden en daarvoor is een heldere en doelgerichte communicatie naar de burger nodig. De provincie dient eerder en concreter in te spelen op het persoonlijk belang van het individu. Daarbij dient meer aandacht te komen voor inclusie in de meest brede zin (alle kwetsbare groepen in onze samenleving).                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Hoe</b>            | Door middel van een eenduidig vastgelegde, in het proces geborgde participatie aanpak structureren en organiseren wij het betrekken van burgers bij ontwikkelingen op een transparante manier. Daardoor is aan het begin van het proces voor zowel burgers als Statenleden duidelijk hoe het college de omwonenden en andere relevante stakeholders de gelegenheid biedt betrokken te zijn.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <p>Ook de Staten zelf moeten meer middelen tot haar beschikking hebben om hun besluitvormingsproces democratischer in te kleden. Wij denken daarbij voornamelijk aan Burgerfora die kunnen worden ingezet om tot gedragen beleid te komen (4). Volt maakt gebruik van de kennis van de massa om tot betere besluitvorming te komen. Een burgerforum vergroot de legitimiteit van de overheid en het zorgt voor beter geïnformeerde burgers die zich meer gehoord voelen. Het Burgerforum kan bijvoorbeeld worden ingezet bij vraagstukken rondom mobiliteit, de energietransitie of landbouwbeleid. Hiermee versterkt Volt de democratie en de band van de burgers met de provinciale overheid.</p> <p>Met de provinciale participatieverordening waarin de participatiemomenten en -mogelijkheden geregeld worden voorziet de provincie Overijssel in een goed participatiemodel. Met ons voorstel kunnen burgers al bij de opinievorming hun stem laten horen. Ook bij de agendavorming en beleidsadvisering moeten burgers hun stem kunnen laten horen. We willen verder dat mensen kunnen bijdragen aan het beleid door coproductie en zelfs proeven mogelijk maken met bijvoorbeeld een participatieve begroting (5).</p> <p>De provincie communiceert proactief en inclusief en vergemakkelijkt daarmee de mogelijkheid tot participeren door de burger. Nu is de provincie een vrij onzichtbare overheidslaag, wat ertoe leidt dat weinig mensen weten wat er speelt en waar de provincie over besluit. Hier moet verandering in komen. Al voordat er concrete plannen worden gevormd, moeten burgers die er mogelijk door geraakt worden geïnformeerd worden over het planvormingsproces. Zo kunnen omwonenden vroeg in het proces betrokken raken. Het is van groot belang dat de communicatie op een inclusieve manier plaatsvindt. Dat betekent teksten in taalniveau B1 en toegang tot de informatie via alle kanalen, zodat iedereen op de hoogte kan worden gebracht, en kan blijven.</p> |
| <b>Middelen</b>                     | Er zijn geen specifieke investering gemoeid met dit beleidsvoorstel. Het zal wel capaciteit van de ambtelijke organisatie vragen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/8-ergernissen-van-burgers-over-inspraak-en-participatie">https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/8-ergernissen-van-burgers-over-inspraak-en-participatie</a></li> <li>2. <a href="https://www.destentor.nl/salland/onrust-in-den-nul-over-plannen-provincie-voor-n337-als-je-naar-rechts-kijkt-heb-je-van-links-al-een-fietser-aangereden~a1fd6ac3/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F">https://www.destentor.nl/salland/onrust-in-den-nul-over-plannen-provincie-voor-n337-als-je-naar-rechts-kijkt-heb-je-van-links-al-een-fietser-aangereden~a1fd6ac3/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ol style="list-style-type: none"><li>3. <a href="https://decorrespondent.nl/9284/van-wikip-tot-plofkip-waar-je-stem-voor-de-provinciale-staten-over-gaat/26291523453316-10754cb1">https://decorrespondent.nl/9284/van-wikip-tot-plofkip-waar-je-stem-voor-de-provinciale-staten-over-gaat/26291523453316-10754cb1</a></li><li>4. Brenninkmeijer, A. (2021) Betrokken bij klimaat, burgerfora aanbevolen, bereikbaar via: <a href="https://open.overheid.nl/repository/ronl-ffc3e3ce-a5d5-4bf7-858a-7a6c61a8ceb7/1/pdf/2103%20Adviesrapport%20Betrokken%20bij%20klimaat.pdf">https://open.overheid.nl/repository/ronl-ffc3e3ce-a5d5-4bf7-858a-7a6c61a8ceb7/1/pdf/2103%20Adviesrapport%20Betrokken%20bij%20klimaat.pdf</a></li><li>5. Leyenaar, M. (2009) Vormen van burgerparticipatie: inventarisatie en evaluatie, bereikbaar via: <a href="https://vng.nl/files/vng/vng/Documenten/Extranet/Burgerezaken/bestanden_burgerparticipatie/M.Leyenaar_boekje%20burgerforum_inventarisatie_090527.pdf">https://vng.nl/files/vng/vng/Documenten/Extranet/Burgerezaken/bestanden_burgerparticipatie/M.Leyenaar_boekje%20burgerforum_inventarisatie_090527.pdf</a>.</li></ol> |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 6.5 Versterken regionale journalistiek

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>                        | Versterken regionale journalistiek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Standpunt</b>                    | De provincie moet zich inzetten om de regionale journalistiek - en daarmee de controle op de provincie - te versterken                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>5+1 Challenges</b>               | Citizen empowerment                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Totstandkoming</b>               | Nationale beleidskaders, literatuur, leden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Waarom</b>                       | Een goed werkend democratisch stelsel waar burgers vertrouwen in hebben, vraagt om een goede informatievoorziening over de prestaties van politici en bestuurders. Media zijn daarin een onmisbare intermediair tussen politiek en bevolking. In de lokale en provinciale democratie is het de vraag of er nog wel voldoende onafhankelijke berichtgeving bestaat. Vooral met de lokale en regionale geschreven pers gaat het niet goed. De oplage van regionale en lokale dagbladen daalt gestaag (net als die van landelijke dagbladen). Daarnaast is er zorg over de invulling van de democratische functie van de media op lokaal niveau. In lokale en regionale media verschijnen vooral korte berichten waarin weinig diepgang en duiding wordt geboden en ze lijken weinig bij te dragen aan de lokale democratie. (1 & 2)                                             |
| <b>Wat</b>                          | Volt wil de democratische slagkracht van de provincies vergroten en de legitimiteit van besluiten versterken door een democratischer proces waarbij de burger nauwer betrokken is. Sterkere regionale journalistiek kan daaraan bijdragen door informatievoorziening over en controle op de provinciale en lokale democratie.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Hoe</b>                          | Overijssel is op dit moment één van de provincies die de regionale journalistiek nog niet ondersteunt, tenzij het gaat om hele specifieke producties met een provinciaal karakter. (3) Volt wil dat hierin verandering wordt gebracht. Om te beginnen moet er in Overijssel een inventarisatie worden gemaakt van de huidige status van de regionale journalistiek. Daarnaast wil Volt dat er wordt ingezet op de volgende initiatieven: <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Een mediafonds voor innovatieve projecten en onderzoeksjournalistiek;</li> <li>2. Het verder stimuleren van samenwerkingsverbanden (onder andere met scholen;)</li> <li>3. Wij willen dat de Provinciale Staten zelf meer naar buiten treden, bijvoorbeeld door een reguliere eigen nieuwsbrief, persmoment of column. Zo helpen de Staten ook zelf het publieke debat op gang.</li> </ol> |
| <b>Middelen</b>                     | Een mediafonds                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Bronnen &amp; Verantwoording</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="https://www.klaartjepeters.nl/sitefoto/1/2016-Peters%20en%20Van%20Stipdonk-Lokale%20democratie-BSW.pdf">https://www.klaartjepeters.nl/sitefoto/1/2016-Peters%20en%20Van%20Stipdonk-Lokale%20democratie-BSW.pdf</a></li> <li>2. <a href="https://www.svdj.nl/wp-content/uploads/2020/11/Rapport-Nieuwsvoorziening-in-de-Regio-2014-gelukkig-zijn-hier-g-een-journalisten.pdf">https://www.svdj.nl/wp-content/uploads/2020/11/Rapport-Nieuwsvoorziening-in-de-Regio-2014-gelukkig-zijn-hier-g-een-journalisten.pdf</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ol style="list-style-type: none"><li>3. <a href="https://www.svdj.nl/nieuws/alleen-provincies-groningen-babant-en-zuid-holland-bieden-specifieke-steun-aan-journalistiek-in-de-regio/">https://www.svdj.nl/nieuws/alleen-provincies-groningen-babant-en-zuid-holland-bieden-specifieke-steun-aan-journalistiek-in-de-regio/</a></li><li>4. <a href="https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/sterke-lokale-journalistiek#mediafonds">https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/sterke-lokale-journalistiek#mediafonds</a></li></ol> |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|